

Сэн 4 мүнгэн

1961 о н о й о к т я б р и н 27

Зүгээр Советскэ Союз богонхон болзор соо хүсэ
ехэтэй термоядерна зэбсэг бии болгоо лэн. Энэ асуу-
(Үргэлжэлэлын 2-дохи нүүрта)

Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэнэн түгэсхэлэй үгын үргэлжэлэ.

Манай партийн XX съездын шиндхэбэрлэлт ээсэргү тэмсэл Албаниин хүтэлбэрлэгшэд үүс хэлэг болоо? Ээл шиндхэбэрлнүүдэ тааруу гэжэ нанана гэшлэ гү?

Сталинда шүтэн нүгэлэлгэе, тэрэнэй хором шолонгуудай эрид шууд буруушаагдахан ушар гай түрүүнд Албаниин хүтэлбэрлэгшэдэй нэлэ таараагүй. Зоргоороо орожо, засаг түрээ эхтэр хэрэглэн яадалыг бидэнэй эрид шууд буруу гандамнай тэдэнэр дурагүйдэнэ. Энэ Зоргоороо даг ушарнаа уламжала, гэм зэмгүй олон тү тоолс Ленинтэй хамта дэлхэй дээрэй түрүүшн латарска гүрүннэй байгуулалсхан урдын гэ элнтэ түлөөлэгшэд хохидон байна бишү, партиин болон ороной ажайбалдай шухалын ла асуудалыг ганс хүнэй зоргоороо шиндхэн байдалай манайда эсэслэн зайсуулагдана Албаниин хүтэлбэрлэгшэд хоролхитү

(Үр:элжэлэлын 3-дахи нюурта)

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОММУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИНОЕ XXII СЪЕЗД

Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэнн түгээхэлэй үгын үргэлжэлэл

(Урьлжал. Эхиниш 2-дохи нүүрт)

Араа бусалангүйгөөр хэлэж шадахагүй байна. (Анхал хандуулан баримтыг өөһэднэгөө аша ту-нада тааруулаа хэрэглэхыг тэдэнэр нэдэн. Зүгөөр коммунизмын дайсаалт нимэ хүсэлэл урагшагүйд-хэл, тэдэнэр энээннээ ямаршыг ашаг туна оло-жо абахагүйл.)

Бусад бүхы политическэ партинуудта орходоо марксистско-ленинскэ партинууд юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, коммунистууд өөрынгөө хүдэлмэринин алдуу эндүүнүүдыг шууд сэхээр, зоримгойгоор элишлэн усадхадаг байна. Шүүмжэлэл хэршыг хурса байгаа наа, манай урагшаа дабшалгада тунална. Энэ хадаа коммунистическэ партиин хүсэтэй байһанай шэнжэ тэмдэг, өөрынгөө хэрэгтэ сусаршагүйгөөр тэрэнэй этигэдэг байһанай гэршэ боложо үгэнэ. (Үни удаан ал-га ташалган).

Партида харша хүйдхэлтэ ябуулгануудыг Молотов, Каганович, Маленков түрүүтэй мого болоһон үсөөхэн тоого бүлэгхидэй хэны энэ үгэ хэлэнн олон нүхэдүүд уур сукхалтайгаар буруушаан байна. Бүхы шэнэ юумэндэ эсэргүүцэдэг, ганса нэгэн хүндэ шүтэдэг үедэ дэлгэрлэн муу муухай арга методуудыг хэр-гэхыг оролдолог эдэ урбагшадые манай бүхы парти, бүхы арад буруушаан байна. Зоргоороо оролто болон хашалта, хэлэлтэнүүдлээ аршаалагданхайб гэжэ хэнийшье тооложо шадахагүй байһан, манай парти болон орондо хүндэ хүшэр үе сагта тэхэрин оро-хыг тэдэнэр хүсэлдэг байгаа. Молотов болон бусад эгээл нимэ юумэ хэхыг хүсэлдэг байһан юм.

Хүтэлбэринин нимэ арга методууд гэдэхыг бидэнэр эрид шууд буруушаан байгаабыд. Ленинскэ ёһо гуримуудта үндэһэлэн, үнэмшүүлэн ойлгуулаха, үргэн демократи бөлүүлхэ арга методуудтэ үндэһэлэн парти доторой хэрэгүүдтэ шиндэгдэхэ ёһотой гэжэ бид-нэр хүсэһэбди, саашадашыг шууд сэхээр хүсэхэ бай-набди. (Алгыг ташалган). Соёл сурталын, мүн манай партида, совет аратта, уласхоорондын бүхы комму-нис хүдэлөөндэ олон алдарты илалтануудыг ханга-лан марксизм-ленинизмын агууехэ нургаал партиин эгзэн хүсэн түгэлдэр зэбсэг болоно. (Үни удаан ал-га ташалган).

Ажал-ябуулгын тус тус үедэ, илангаяа ехэ хуби-лалтын боложо байһан шатануудта парти дотор ондоо наамжанууд гаража болохогүй? Боложо ма-гад. Бусаднаа ондоо наамжа хэлэгшдэлтэй юу хэхэ ёһотойб? Иймэ ушарта хашажа хэхэжэ орохогүй, харин үнэмшүүлэн ойлгуулаха, тайбарилха ленинскэ методууд хэрэглэгдэхэ ёһотой гэжэ бидэнэр тоолоно-бди. (Алгыг ташалган).

Манай партиин түгээхэн нимэ ушар ханаандам ороод байна. Агууехэ социалистическэ революци боло-хогүй, али үгыг үг гэгэн асуудалта табигдажа бай-хан Октябрийн урда тээхи шиндэхыг үдэрнүүдтэ Зиновьев болон Каменев зэбсэгтэ востани хэхэ гэжэ партиин хараалныг эсэргүүцэн буруушаажа, хэлбэлдэ бэшээд большевик партиин Центральна Комитетэй түсбүүдыг дайсаалт элхэрхэлжэ үгэнэн байгаа. Энэ хадаа революцийн хэрэгтэ урбаһан ябадал байгаа.

Зиновьев болон Каменевы Владимир Ильич Ленин элишэлжэ, партинаа гархаа эрилтэ хэхэ нэн. Зэб-сэгтэ востани хэхэ гэгэн ленинскэ хараа шугамтай зүб байһыныг революцийн саашанхи хүгжэлтэ хүсэ-дөөр гэршэлжэ үгэнэн байгаа. Маргаһан байгаабыд, өөһэднэгөө зэмье мэдэрнэбди гэжэ Зиновьев Камен-ев хоёрой мэдүүлхэдэн, Ленин тэдэндэ ехэ энэрхыг-гээр хандажа, партиин хүтэлбэриг тэдэниг хандахад оруулаха тухай асуудал өөрөө табиһан юм.

Парти доторой демократиче үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хараа шугам Владимир Ильич шууд сэхээр бөлүүл-дэг нэн. Үргэн олон коммунистууд болон партийна-бэшэ хүнүүдтэ тэрэ түшгэлдэг байгаа.

Ленинэй наһа бараһаннаа хойшонхи жэлнүүдтэ Сталинда шүтэн хүгдэлдэг болоһондоо улмажалан, партина ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримууд бүдүүл-гилээр хазгайруулагданан юм. Парти доторой болон советскэ демократиче хизаарлалануудыг парти доторой, гүрэнэй ажабайдалай ёһо гурим боло-һон байгаа бишуу. Тэрэ хүтэлбэринин ленинскэ гол ёһонуудыг бүдүүлгилээр эбдэхэнэ байтагтай, зоргоороо ородог, засагайнгаа эрхыг хэтэрмэ үлүүсээр хэрэглэ-дэг байгаа.

Сталин нэгэ столый саана зэргэлжэ хууһан нүхэр руугаа хараад, «Танай нүдэн мүнөө юундэһыб ёло-гононоб» гэжэ хэлэхэ шадаха байгаа. Нүдэнигнэ ёлогоноо гэгэн хэбэртэйгээр ханагдаһан нүхэрыг саа-шадаа хонхидлоо лаб орохон гэжэ энээнэй һүүлээр тоолоходо болохо байгаа ха юм.

Нүхэд делегадууд! Ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын үедэ засагайнгаа эрхыг хэтэрлэн тухай асуудал партиин XX съезд дээрэ табижа асуудалда партида харша бүлэгтэй амараар хандаһыг съезддэ хөөрөжэ үгэхыг хүсэһэб.

Энэ дурдахалтай урдаһаа Молотов, Каганович, Маленков болон бусад эрид арасаба. Хэрбээ таанарай энэ асуудалыг табихагүй гэжэ оролдоо нааттай, бидэнэр партиин съездын делегадууднаа асуухабын гэжэ тэдэнэй арасалгада харюу болгон мэдүүлгэдэ нэн. Энэ асуудалыг зүбшэн хэлсэлгыг съездын зүбшөөр бай-һанда хэжгэлдэггүй нэмди. Тинхэдэл тэдэнэр ганса нэгэн хүндэ шүтэн тухай асуудал партиин XX съезддэ элидэхыг зүбшөөһөн байгаа. Тингэбэ-шыгэ мого болоһонд съездын һүүлээршыг өөһ-эднэгөө тэмсэлгыг зогсоогоогүй, хуули засагыг хэтэрүүл-гээр хэрэглэн ушарыг тодорхойлоло али болохоор наад хэлэн байха юм. Юуб гэхэдэ тэдэнэрэй өөһэдэ хүнүүдыг олоор хашаха, хэлэхэ хэрэгтэ хабаадаһан үүргэнэ элиршэхэ байгаа бишуу.

Хүнүүдыг олоор хэлэлжэ Кировэй алуулһаннаа хойшо эхилэ нэн. Ямар ушарта Сергей Миронович алуулһан байгаа, хэн тэрэндэ зэмэтэйб гэжэ үнэ-нинэн мэдэхын тула ехээн оролдогдог гархаа хэр-гэтэй байна. Кировэй алуулһан хэрэгтэ хамаатай бүхы зүйлнүүдыг гүнзгэргөөр шэнжэлхэ тудам элдэб асуудалнууд бүрил олоор гарана. Кировыг алаһан хүн урдэнэ Смольнын дэргэдэ чекистнүүдтэ хоёр удаа баригданан, тинхэдэн тэрэндэ буу олоһон байгаа. Энэ баримтада анхараар байна. Зүгөөр хэн нэгэн хүнэй заабаар тэрэ алууршан хоёр удаа тула та-бигданан байгаа. Энэ хүн лэ хожомныг Смольно дот-тор буутай орожо Кировэй холодоо ябадаг лэ кори-дор соо байһан байна. Тээд яахадашыб Кировэй бөөнй нахюулай начальник алаха үедэнэ С. М. Киров-нээ аяр холо гэгэждэжэ ябаа. Тингэ инструкторин ёһоор нахика ябаһан хүнөөн тэрэ тинмэ ехээр гэгэждэжэ эр-хэгүй байгаа.

Ушөө нэгэ нимэ баримтада хэжгэлдэхээр байна. Ки-ровэй бөөнй нахюулай начальнигыг Сталин, Молотов, Ворошилов асуудалта оруулаха ёһотой байгаа. Тингээд тэрэниг асуудалта абаашажа ябагшад зорюу-та авари хэхэ нэн гэжэ хожомныг тэрэ машинныг жо-лоош хөөрөжэ үгөө. Авари болохо үедэ нахюулай начальник наһа бараа гэжэ тэдэнэр мэдээсээ. Үнэнтэ дээрээ абажа ябагшадын тэрэниг алаһан байгаа. Кировыг нахика ябаһан хүн ингэжэл алуулһан байгаа. Удаан тэрэниг алуулһан хүнүүд буудуулаа нэн. Энэ хадаа минг тушаалаһан ушар бэшэ, харин уридшалан бодомжолоһонд гэмтэ хэрэг байгаа ха.

Хэн энээнэниг ударидажа болохо байгаа? Мүнөө энэ ороо хэрэг ямар ушарта тохёолдооб гэжэ нягта шэнжэлэгдэжэ байнхай.

С. М. Кировэй нахюулай начальнигыг асуудалта абаашажа ябаһан машинныг жолоошон яажашыб амиды үлэнэн байшоо. Асуудалта ошожо ябахад на-мтай зэргэлдэ кабин дотор НКВД-эйн хүдэлмэ-рилгэжэ хуугаа нэн гэжэ тэрэ жолоошон хөөрөжэ үгөө. Ашаанай машинаар тэдэ ябаһан байгаа. (Энэ ушарта ондоо машина олодоогүй юм шэнги яахад тэрэ хүнине ашаанай машинада хуулгажа асуудалта абаашажа ябаһанин, юрэдөө, хэжгэлдэхээр байна. Уридшалан бүхы юмэнигнэ тодорхойгоор хараалаг-данан лэ байгаа гэжэ ха). Кировэй нахюулай на-чальниктай суг машинныг кузов дээрэ НКВД-эйн бу-сад хоёр хүдэлмэрилгэжэ хууга ябаа.

Жолоошон саашан хөөрбэ. Гудамжаар гүйлгэжэ ябатараа тэрэнтэй зэргэлдэ хууһан хүн гэнтэ ру-линен гарһаан хуа татажа абаад, машинныг сэхэ гэр тээшэ залаа. Тинхэдэн жолоошон рулиня гэдэр-гөн хуа татажа абаад, машинаа эрьюулхэдэн, тэр-рэн минил хажуу талаараа гэрэй хана сохилон бай-гаа. Тинхэдэ болоһон аварин үедэ Кировэй нахюу-лай начальниг үхэлэн байгаа гэжэ хожом болоһон хойно тэрэндэ хэлэ.

Суг ябаһан бусад хүнүүдэниг яагаашыгүг байха-да, тэрэ юундэ үхөө гэжэб? Яахадна Кировэй нахюу-лай начальнигыг абажа ябаһан НКВД-эйн эдэ хоёр хүдэлмэрилгэжэ хожомныг буудалдажа алуулһан байгаа гэжэб? Тинхэдэ ямар нэгэн хүн мүрөө дал-далха зорилгоор лэ тэдэниг үгы хэхэ баатай боло-һон байгаа бишуу даа.

Энэ, мүн нимэрхүү бусад олон хэрэгүүдэй ямар ушарта болоһонныг үшөөл хүсэд элирүүлэгдэхгүй байна.

Нүхэдүүд! Хуули засаг хэтэрхыгээр хэрэглэхэ яба-далтай холбоотой нимэрхүү хэрэгүүдыг хайнаар, бүхы талаһааны хаража үзэхэ гэжэ манай зорилго мүн. Саг үнгэрхэ, бидшыг наһа барахабыд, булта-даал нүгсэхэл зон ха юм биди. Тээд мүнөө хүдэл-жэ байгаа сагта олон юумые элишлэб, партидаа, арад зондоо үнэн сэхыгнэ хэлэхэ үгэхэ аргатайбди, ёһотойшобди. Үнэн зүбшын тодорхойлолго гаргахын түлөө бүхы хэмжээ абаха уялгатайбди. Юуб гэхэдэ тэрэ болоһон үйлэ хэрэгнээ хойшо бүрил ехэ саг үн-гэржэ, үнэн зүб талыгнэ харуулжа үгэхэн саашадаа бүрил бэрхэтэй болохо бишуу. Мүнөө үхэнэн хүнүү-дыг амидруулаха аргагүй гэжэбди. Тингэбэшыг энээн тухай партиин түгээхэ үнэн зүбөөр хэлэгдэн байха ёһотой. Нимэрхүү ушар байдалай дахин хэ-зээдшыг дабтагдахагүйн тула энээнэниг хэхэ хэрэгтэй гээшэ. (Нэрмэе, үни удаан алгыг ташалган).

Хуули засаг хэтэрхыгээр хэрэглэхэдэ, хүнүүдыг нитэ олоорн хэлэлдэгдэ өөһэдэ зэмэтэйшүүлэй ЦК-гэй Президиумдэ байха үедэ нимэрхүү асуудал-нуудыг шиндэхэнэ ямар бэрхшээлтэй байгаа гэжэ өөһэдэ бодоод үзэгтэ даа. Ганса нэгэн хүндэ шү-тэн хүгдэлгын буруу талыг элишлэгдэ зорюулагда-һан бүхы хэмжээнүүдтэ тэдэнэр нэтрүүлгээр арасажа байгаа. Хожомоо Центральна Комитеттэ эсэргүү тэм-сэл дэлгэрүүлжэ, тэрэнэй гэгшүүдыг нэлгэхэ, XX съез-дээр хараалагданан партиин ленинскэ политикыг ху-билгаха гэжэ тэдэнэр зорёо нэн.

Тинмэ болохоолоороо тэдэнэр нимэрхүү хэрэгыг зүбшэн хараха дурайгүй байгаа. Нүхэр Шелепинэй үгэ хэлэхыг таанар дуулаат. Съезд дээрэ тэрэ олон юумэн тухай хөөрөжэ үгөө, тингэбэшыг наа, мүнөө элнрээд байһан юумые захадан гаратар хэлэхэн холо байгаа ааб даа. Ямаршыг зэмэгүй хэдэн мян-ган хүн хосороо. Тээд тэдэнэй хүн бүхэнигнэ тухай түгээхэй байна бишуу. Партийна, гүрэнэй, сэрэгтэй олохон лэ ажал-ябуулагшад хосороо гэжэб.

Хуули ёһо хазгайруулга, хүнүүдыг нитэ олоорн хэлэлжэ хашалга хэһэнэйгээ түлөө харюусаха хү-нүүд ЦК-гэй Президиумдэ байхадна ганса нэгэн хүн-дэ шүтэн хүгдэлгын үедэ дура зоргоороо бололгыг элишлэхэ гэхэдэ али болохоор эсэргүүцэдэг байгаа. Хойшоодоо тэдэнэр ЦК-гэй хүтэлбэриг, нэн түрүүн ЦК-гэй нэгзэхэй секретары байһан намда бүхы хү-сөөрөө эсэргүүсэжэ, партида харша можын тэмсэл үргэнөөр абуулжа ороо нэн. Юуб гэхэдэ би өөрынгөө уялгын ёһоор эдэ асуудалнуудыг табижа ушартай байгаа бишуу. Тинмэнээ бүхы сохилгыг өөр дээрээ даажэ абаха, тэрэндэ харюу үгэхэ ушартай болог-доо бэлэй. (Нэрмэе, үни удаан алгыг ташалган).

Партида харша можын бүлэгтэ хабаадагшад пар-ти, гүрэн доторхи засаг гартаа булан абаха, ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэлгын үедэ гараһан хуули буса ябадалыг элишлэхэ гэгэн хүнүүдыг хүтэлбэри-нөө зайсуулаха гэжэ тэдэнэр хүсэһэн байна. Партида харша бүлэг хүтэлбэриг Молотовыг табижа гэжэ хү-сөө. Тингээ гэжэ наа, хуули засаг хэтэрхыгээр хэр-гэлэнэн ябадал орой элишлэгдэхэгүй байһанин мэдээжэ ааб даа.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэлгыг буруушаан XX съездын болоод үнэрхээрлөө лэ, партида харша бүлэг тэрэниг саашадан элишлэхэ ябадалыг гарга-хагүй гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдоһон юм. Ехэ хэрэгтэ муушыг, хайшыг юумэн байдаг юм гэжэ Молотов хэ-лэдэг нэн. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэлгын үедэ болоһон ябадалыг тэрэ зүб дээрэ тоолодог, тинмэрхүү ябадал гаражалыг болохо, эрээдэй сагташыг дабта-дажа болохо юм гэжэ тэрэ уридшалан хануулан хэ-лэдэг байгаа. Партида харша мого болоһонд бүл-гэйтэй зорилгын нимэл байгаа бишуу даа. Энэ минл юрын төөриһэн хэрэг бэшэ. Энэмнай бодомжологдо-һон, гэмтэ уршагта ябадал гэгшэ. Парти, гүрэнэниг ленинскэ замнаа хажуу тээшэн түлхижэ, ганса нэг-гэн хүндэ шүтэн хүгдэлгын үедэхэ хүтэлбэринин по-литикада, арга методтэ гэдэргэ орохыг тэдэнэр хүсөө. Тээд тэдэнэр алдажа бодоһон байшоо. Цент-ральна Комитет, манай бүхы парти, бүхы совет арад партида харша бүлэгтэдэ эрид шанга харюу үгэжэ, мого болоһондыг элишлэн харуулжа, бутэ соёло. (Нэрмэе, үни удаан алгыг ташалган).

Партийна, гүрэнэй олохон мэдээжэ ажал-ябуула-шадай ямаршыг зэмэгүйгээр алуулһан тухай хүнүүд эндэ хонхидол гашуудалтайгаар хэлэнэн байна.

Сэрэгтэй элитэ ехэ начальнигууд Тухачевский, Якир, Уборевич, Корк, Егоров, Эйдеман болон бусад хэлээл-тэдэ орожо наһаа. Эдэнэр, илангаяа Тухачевский, Якир, Уборевич гэгшэд манай армид габыла ехэтэй хүнүүд, элитэ полководцууд байһан юм. Хожомныг Блюхер болон сэрэгтэй бусад элитэ начальнигууд хэ-нэлэтэдэ ороо нэн.

Гитлер манай орондо довтолон орохоодо бэлдэжэ байха үедөө, нүхэд Якир, Тухачевский болон буса-дыг немецкэ генеральна штабайт тагнуулшад гэжэ гэгэн зорюута хэлэн хуурмаг документ өөһэднэгөө тагнуулшадар дамжуулан хаяа юм ха гэгэн нилээд хонхирхолтой мэдээсэл хари гүрэнэй хэлбэлдэ нэгтэ-гараад ябаа нэн. Энэ «документы» нюуса юм шэнгээр Чехословакийн президент Бенеш гэгшэдэ

ороо юм ха, тэрэнэ хайн юумэ хэхэмни гэжэ бодоод гү даа, тэрэниг Сталиндэ элбэгээ. Якир, Тухачев-ский болон бусад нүхэд түрмэдэ хаагдаһан, уданшыг-гүй үгы хэгдэнэн юм.

Улаан Арминин олон гайхамшагта командирнууд, политическэ хүдэлмэрилгэжэд үгы хэгдэнэн байгаа. Олон жэлдэ түрмэдэ хуужа гараһан нүхэдүүд эндэ делегадуудыг дунда хууна. Тэдэнэй досоо муу-дуулхагүйн тула нэршын нэрлэхэгүйб. Элдэб тухай аргануудыг хэрэглэжэ, таанад немецкэ гү, английскэ гү, али ямар нэгэн ондоо тагнуулшад гэшэт гэжэ тэ-дэнэртэ «ойлгуулаа» нэн. Зарим нэгэнигнэ «мэдэр-нэншыг» байха. Тагнуулан гэжэ зэмэлэгдэхэб боло-лёт гэжэ эдэ хүнүүдтэ соносохолошыг, тэдэнэр зо-болонгоо түргэн гатаалжа, түргөөр үхэл ерэнэй гэжэ өөһэднэгөө худал мэдэрэлыг хамгаалжа үлдэг байһан юм.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ гэжэшэмнай нимэл удхатай! Ганса нэгэн хүндэ шүтэхэ үеын бүтэ-хэгүй ёһо гурим нэрлэгэхэ хүсэлтэй байһан Молотов болон бусадай ябуулгын нимэл удхатай. Партида харша бүлэг лэ энэ үе байдалда бусаахыг ханаа. Имагтал энэ шалтаган дээрнээ тэдэнэртэй болоһон тэмсэл нимэ хурса, нимэ хүндэ байгаа бишуу. Энэ ямар удхатайб гэжэ хүн бүхэн ойлгодог нэн.

Би нүхэр Якирыг хайн мэдэгшэ нэм. Мүн Тухачев-ский гэгшыг мэдэгшэ нэм, зүгөөр Якирта оробол ба-гаар мэдэхэ байгааб.

Би нүхэр Якирыг хайн мэдэхэ нэм. Мүнөө жэл Алма-Атада суглаһан боложо байха үедэ Казахстан-да хүдэлжэ байһан тэрэнэй хууһын намтай уулзаа. Тинхэдэ эсэгэ тухайгаа наһаа тэрэ асуугаа. Тээд би юу хэлэжэ шадаха байгаабыд даа? ЦК-гэй Президиумдэ эдэ хэрэгүүдыг шалгажа үзэхэ үедэмнай Тухачевский, Якир, Уборевич, гэгшэд ямаршыг гэмтэ юумэ хээгүй гэжэ манда элидхэ. Тинхэдэн бидэнэр Молотов, Каганович, Ворошиловнаа ингэжэ нураа-бди:

— Эдэнэрыг гэм зэмэгүй гэжэ тоолохыг зүбшөөжэ байна гү?

— Тинмэ, бидэнэр энээнэниг зүбшөөһөнбди.— гэжэ тэдэнэр харюусаа.

— Тээд таанар лэ эдэ хүнүүдыг саазалһан байна ха юмта,— гэжэ бидэнэр зүбүүрхэжэ хэлэ нэмди.— Тинхэдэ таанар али ушартан өөһэднэгөө нэшхэлээр болообта: тинхэдэ гү, али мүнөө гү?

Зүгөөр тэдэнэр энэ асуудалда харюу үгөөгүй. Үгэ-хэшыгүг. Сталинда ерэнэй бэшэгүүд дээрэ тэдэнэр юун гэжэ бэшэдэг нэм гэжэ таанар дуулаат. Тэдэнэр юун гэжэ хэлэхэ аргатайб?

Улаан Арминин зэргэдэ байһан коммунист партиин эрхим түлөөлэгшэдэй хайшан гэжэ үгы хэгдэнэн тухай съезд дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа нүхэр Шелепин таанадта хөөрөжэ үгөө. Тэрэ нүхэр Якирай Сталинда бэшэһэн бэшгыг баримталжа, тэрэ бэшг дээрэ хэг-дэнэн захираалтыг уншажа үгөө. Якир үе сагтаа Ста-линда ехэл хүндэтэй дээрэ тоологдог байһан юм гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Энээн дээрэ үшөө юу нэмэжэ болохоб гэхэдэ, буу-дан алаха үедэнэ Якир ингэжэ хашхараа: «Парти мандаха болготой, Сталин мандаха болготой»

Партида, Сталинда аргагүй ехээр үнэн сэхэ бай-һан хадаа, нимэ хуули буса ябадал зорюута хэгдэжэ байна гэжэ тэрэ ухаандашыг оруулаагүй бишуу даа. Тэрэ ханахадна ямар нэгэн дайсаалт НКВД-эйн ор-гануудта шурган ороод байна гэжэ тоолоо ха юм.

Алуулхынгаа урда тээ Якирай хайшан гэжэ байһан тухайн Сталинда хэлэхэдэн, Сталин Якир тушаа хараал таблаа.

Серго Орджоникидзе ханаад үзэе. Орджоникидзе хүдөөлгэдэ би хабаадаһан байгаа. Тэрэ гэгтын үхөлөөр наһа бараба гэгшэдэ би тэрэ үедэ этнэгэ нэм. Юуб гэхэдэ тэрэнэй үшбэн зүрхэтэй байһыг бидэнэр мэдэжэ байгаабыд. Хожомныг, нилээд сагай үнгэрөөд байхад, бүри дайнай һүүлдэ, тэрэ бээс хорложо на-һа бараһан юм гэжэ тушаан боложо мэдэ нэм. Сем-сегой ахан түрмэдэ хаагдажа, буудан алуулһан бай-гаа. Урдан гэгэн дүтын хайн нүхэднэй нэгэнигнэ байгаашыг наа, нүхэр Орджоникидзе Сталинтай саа-шадаа хүдэлхэ аргагүй болоод байһанаа мэдэе. Ор-джоникидзе парти дотороо дээрүү зэргэдэ ябаа нэн. Тэрэниг Ленин мэдэдэг, сэнэдэг байгаа. Зүгөөр байдал хубилжа, Орджоникидзе саашадаа зондоор хүдэлхэ аргагүйдөө. Сталинтай тулалдахагүйн тула, хуули засаг хэтэрхыгээр хэрэглэнэн түлөө хар-юусалгыг хубаалсахагүйн тула тэрэ бээс хорлохо гэжэ шиндэнэн байгаа.

Сталинтай түрүүшын хамганай аха, манай парти доторой үргэн нингэдэ бага зэргэ мэдээжэ Алеша Сванидзе гэгшын хуби заяан байһал гэгтын хонхидлоо ороо. Энэ хадаа урдын большевик байгаа. Тээд Берия элдэб арга хэрэглэжэ, Сталинэй дүтын нүхэр байга-шыг наан, Сванидзе немецкэ тагнуулшадар Ста-линэй дэргэдэ зорюута табигдаһан хүн гэжэ ха-руулжа шадаа. Тингээд Сванидзе буудан алагдаа нэн. Гэмтэ мэдэрэд гуйгаа наан, тэрэниг абарха-бди гэгэн Сталинэй үгнүүдыг буудан алагдаһын урда тээ Сванидзеда дамжуулагдан байгаа. Ста-линэй эдэ үгнүүдыг дуулахадна Сванидзе ингэжэ ну-раа: би ямар зэмэтэй аад, гуйлта эрххэ биб? Би ямаршыг гэмтэ юумэ хээгүй хаямбид. Тэрэниг бууд-дан алаа. Сванидзын алуулһан хойно Сталин ингэжэ хэлэ: харалшын, үхэжэ байгаашыг гуйлта эрххэгүй ямар бэрхүү юм. Зүгөөр Сванидзе нэн түрүүн үнэн сэдхэлтэй хүн байгаа гэжэ тэрэ ханаагүй бишуу.

Ингэжэл ямаршыг зэмэгүй олон хүнүүд хосороо гэгшэ.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэхэ гэжэшэмнай энэл даа. Тинмэл хадан бидэнэр хуули засаг хэтэрхыгээр хэр-гэлдэг ябадалыг зааханшыг тээхэ ёһогүйбди.

Нүхэдүүд! Съездын президиумдэ үнэниг большеви-гууднээ бэшэгүүд ороо. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хү-гдэлгын үедэ үнэн сэхэ ленинскүүд нүхэд Чубарь, Ко-сноор, Рудзутак, Постышев, Эйхе, Вознесенский, Ку-знецов болон бусад мэтэ партиин, гүрэнэй гайхамшаг-та ажал-ябуулагшад зэмэгүй хосороо гэжэ тэдэнэр бэшэнэ.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын үедэ ямаршыг үндэнэ баримтаггүйгээр хэлээлтэдэ орожо нүгшэнэн партиин, гүрэнэй элитэ ажал-ябуулагшад дурасхалт мүнхэл-хыг тэдэнэр дурдахана.

Энэ дурдахыг бидэнэр зүб гэжэ тоолоһонбди. (Нэрмэе, үни удаан алгыг ташалган). Энэ асуудал-ыг бүтэхэ тээшын шиндэхыг XXII съезд дээрэ хунгагдаха Центральна Комитеттэ даалгагдаа зо-хистой байгаа. Зоргоороо бололгодо дайрагдажа на-һаан нүхэдэй мүнхэ дурасхал болгон, Москвада та-мьатник бодохоо хэрэгтэй байжа болохо. (Алгыг та-шалган).

(Үргэлжэлэнь 4-дхи нүүрт)

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИЙН XXII СЪЕЗД

Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэн түгэсхэлэй үгын үргэлжэлэл

(Түгэсхэл. Эхинийн 3-дахь нүүрт)

Ганса нэгэн хүндэ шүтэжэ байха үедэ парти зохи-доор хүтэлхэ аргагүй байгаа. Хуули засаг барижа абашаан хүнүүд партида тоосодоггүй боложо, тэр-нэй хиналтааа гарашоо нэн. Энэнь лэ ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлгын эгээн ехэ аюулын болоно. Ямаршье хүтэлбэрлэгшэ партида тоосодог, тэр-нэй органоудта тоосодог, хэрэгтэй болоо наань ямар-шье үедэ алишье хүтэлбэрлэгшэ парти нэлгэхэ ар-гатай байхаар эрхэ байдал парти дотор ходоодо тогтоодохо зэрэгтэй. (Альга ташалган).

Мүнөө үедэ, партийн XX съездын хүүлээр партияна ажабайдалай, хамтаараа хүтэлбэрлэгшэ ленинскэ ёно гурим хэргээн бодхоогдоо. Партияна ажабайдалай ленинскэ ёно гуримыс хэргээн бодхоон, ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлгэ бузар ябадалай гарахагүйгөөр хараалагданан зүйлүүд партийн шэнэ Программа, Устав дотор баталгаданхай.

Манай партийн XX съезд ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлгэ ябадалыс эрд буруушаажа, үнэн зүб байда-лыс хэргээн бодхоого, гаранан элдэб хазгайралтыс усадхаха эрилтэ табиһан байна. Зоргоороо болодог, хуули ёно сахидаггүй байдалыс дахин хэргээхгүйн тула партийн Центральна Комитет эрд хэмжээнүү-дыс абаа. Эдэ хэмжээнүүдыс бэсүүллэгэ партида харша бүлэг Молоотов, Каганович, Маленков болон бусад али болохоор зүрхсэлдэн байха юм.

Хүтэлбэри гартаа булган абажа, партия ленинскэ харгы замнаа хазгайруулаха гэжэ мого бологшод нилээд нэлдэлгэ хээн байна. XX съездын хараалһан замыс баримталдаг хүнүүдыс хэлээлтэдэ оруулхана тэдэнэр бэлдэжэ байгаа. Партида харша бүлэгэлэй бута сохигдоод байхада, тэрэндэ хабаадагшад ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлгын үедэ нимэ хүнүүдтэ яажа хандагтад ади тэдэниис хэлээхэ юм гэжэ ханаа. Партияна ажабайдала ленинскэ ёно гурим хэргээн бодхоохын түлөө оролдохон хүнүүдыс тэд-нэр баһал тингэжэ хэлээхэ хүсэлтэй байгаа бишуу.

Каганович билэ хоёртой хоорондо нимэ ноһин хөөр-лөөн болоо нэн. Тэрэ партида харша бүлэгэлэеи Центральна Комитетдээ намнаһан ЦК-гэй ноһин пленунэй хүдэлмэрини дүүрлэнэй хойно хоёрдохон үдэрнй болоһон байна. Телефонхоор намда хонходо-ходо Каганович ингэжэ хэлээ:

— Нүхэр Хрущев, би шамайе олон жэлэй туршада мэдэхэб. Сталиной үедэл хандааг шэнгээр намда хандаха ябадал гаргахагүйшени гуйһаб.

Зүгөөр тэрэ үедэ яажа хэлээдэг гэжэ Каганович мэдэжэ байгаа. Юуб гэхэдэ тинмэ хэлээлтэ хэхэдэ өөрөө хабаадалсан байна бишуу.

Би тэрэндэ ингэжэ харюусааб:

— Өөһэднүүгөө хараа сэдхэлхэе бэсүүлхын тула ямар арга хэрэглэхээ таанадай ханаашалжа байһыс нүхэр Каганович, шиний эдэ үгэнүүд үшөө дахин гэр-шэлжэ үгэнэ. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлгын үедэ байһан гуримда гүрнөө оруулаха гэжэ таанар ханаашалжа байгаа. Таанар өөһэднүүгөө хэмжүү-рээр бусадые сэгнэнэт. Зүгөөр таанар алдуу хэнэт. Бидэнэр ленинскэ ёно гуримыс батаар баримталанби, саашаадыс тэрэни баримталжа ябахад. Таанад хүдэлмэртэй болохот, — гэжэ би Кагановичтой хэл-лэб, — хэрбээ бүхы совет хүнүүдтэд ади үнэн сэх-ээр хүдэлөөд байгаа юм наа, ханаа амар ажаллаха, ажаһууаха аргатай.

Нимэ хөөрлөөн Кагановичтой болоһон юм. Энэ хөөрлөөн юу харуулаб гэхэдэ, хэрбээ тэдэнэр өөһэднүүгөө хороото ханаашалжыс бэсүүллэгэ шадла юм наа, партия кадруудта ямараар хандаха хүсэл-тэй байгаа, тэрэн шэнгээрнэл тэ тэдэнэрт ханда-хань ха гэжэ мого бологшод хэрэггүйгөө буруутаад байхада бодоо ха юм. Тээд бидэнэр, коммунистууд-ленинцүүд, хуули засаг хэтэрхгүйгээр хэрэглэхэ замда орохо аргагүйбди. Бидэнэр партияна, ленинскэ үзэл хатуугаар баримталжа, манай партия хүсэлтэ, тэр-нэй нэгдэлтэ, партия тойрон, ард зоний тэр-нэ гэдэлтэй байһанда билэ этигэнэбди. (Нэрмэ, уни удаан альга ташалган).

Партида харша бүлэгтэ хабаадагшад тухай олохон делегатууд өөһэднүүгөө хэлэһэн үгэдэ эбүүрхэлтэй-гээр мэдүүлхэ, тэдэнэй хэһэн гэмтэ ябадалнуудыс харуулан баримтануудыс элишлээ. Ингэжэ дураа гутаханы ойлгостой, зүбтэй гээшэ.

Нүхэр Ворошилов тухай онсолон хэлэхэ хүсэлтэйб. Тэрэ намда дүтлэжэ эрээд, ехээр ханаһанда дара-гдажа байһан тухайгаа хэлээ. Тэрэнэй ингэжэ бай-хань ойлгостой ааб даа. Тингэбэшье бидэнэр — поли-тическэ ажал-ябуулгад ганса сэдхэл баримталаа аргагүйбди. Ханаа сэдхэл олон янзын байдаг, тэд-нэр хуурмагыс байжа болохо. Эндэ, съезд дээрэ Ворошилов өөр тухайгаа шүүмжэлэл шагнажа, сохюул-жа доройтоһон юмэ шэнги ябана. Зүгөөр парти-да харша бүлэгэлэй партида эсэргүү гараа далайжа байха үедэ тэрэни хараха байгаа. Тинхэдэ Воро-шилов сэхэл эдэхитэйгээр үгэ хэлэжэ, үнэн бөө бээ-жэ, үнэгэн малгайгаа үмдэжэ, мори унаад гарахын наада тэ боложо байгаа нэн.

Партида харша бүлэгтэ нүхэр Ворошиловыс Цент-ральна Комитеттэ эсэргүүсэһэн өөһэднүүгөө тэмсэлдэ хэрэглээ. Центральна Комитетэй Пленум зарлахыс оролдожо байһан ЦК-гэй гэшүүдтэй уулзахыс мого бологшод тэрэни дэмэ томилоо бэшэ. Вороши-лова өөрынөө нэрэ хүндөө Центральна Комитетэй гэшүүдтэ нүлөөлгэ шадха, тэдэнэй партида харша бүлэгэлэй тэмсэхэ зоригыс нудлахаха гэжэ пар-тида харша бүлэгтэ тоолоһон байгаа. ЦК-гэй гэш-үүдтэй уулзахын тула Ворошиловтой тухалхыс партида харша бүлэгтэ мүн Булгангынса заһан юм. Тээд Булгангын Ворошилов шэнги нэрэ хүндтэй бай-гаагүй. Партийн үннэй ажал-ябуулгаһандай нэгэ-нини байһан хадан тэдэнэр нүхэр Ворошиловто ехээн хүсэл найдабари хүргэжэ байгаа. Энэныс мого бологшодо тухалжа шадаагүй.

Хайшан гээд нүхэр Ворошилов энэ бүлэгэлдэ хаб-ишудлаа гэжэб гэһэн асуудал гарына. Ворошилов Молоотов хоёртой, Ворошилов Каганович хоёртой, Ма-ленков Ворошилов хоёртой хоорондо бэс бээдэ дура-гүйгөөр хандасдагыни зарим нүхэдтэ мэдээжэ.

Хоорондоо тинмэ байгаашыс наа, тэдэнэр юрэлөөл нэгдэлһэн байна. Яахада, ямар үнэлнэ һурын дээрэ нэгдэлжэ? Юуб гэхэдэ ямар нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлгэ үелэ хуули буса ябадал гаргаланнаа XX съездын хүүлээр саашадаһан элишлэлгэхэнээ тэд-нэр айгаа. Тэдэнэр партийн үмэнэ харюусаха болохо-һоо айгаа бишуу. Бүхы хэтэрхэй ябадал тэдэнэй дэмжэлгээр, тэдэнэй эдэхитэйгээр хабаадалсалгаар лэ гараа гэжэ мэдээжэ ха юм. Харюусалганаа айма, тэдэнэр ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлгын үелэ бай-һан гуримыс хэргээхэ гэжэ хүсэһэн байна. Хоорон-доо, бэс бээдэ хэдэшыс дурагүйгөөр хандаадаг байгаашыс наа, энэл асуудал партида харша бүлэг-лэлдэ хабаадагшадые нэгдэлхэнэ байна бишуу.

Нүхэр Ворошилов хүшэр хүндэ алдуунуудыс гар-таа гээшэ. Тингээшыс наань, нүхэдүүд, партида хар-ша бүлэгэлдэ эдэхитэйгээр хабаадаһан Молоотов,

Каганович, Маленков гэгшэдтэ орходоо тэрэндэ он-доогоор хандаха хэрэгтэй гэжэбди тоолоһон. ЦК-гэй ноһин пленунэй хүдэлмэрини Эхээр, мого болог-шодтой шангаар тэмсэжэ байха үедэ нүхэр Вороши-лов партида харша бүлэгэлтэй эсэргүүсэһэн тэмсэхэ-дээ Центральна Комитетэй гэшүүдэй нэгэн ханаалтай байһыс хараад, буруу юмэ хэжэ байһаб гэжэ сэдх-элхыс тэрэндэ хануулжа болоо, магад. Партида харша хүнүүдтэй нүхсөөб гэжэ ойлгоод, Ворошилов партида харша бүлэгэлтэй хэжэ байһан ябуулгыс бу-руушаажа, өөрынөө алдуунуудыс мэдэрээ нэн. Тин-гэжэ тэрэ ямар нэгэн талаарыс Центральна Комитет-тэ туһа хүргэһэн байна. Тэрэнэй зүгһөө нимэ алхам хэлэһиниис, нүхэдүүд, сэгнэнгүй гаража болохогүй, юуб гэхэдэ, энэнь тэрэ үедэ партияс дэмжэлэн ушар байгаа.

Климент Ефремович Ворошиловтай нэрэ арадай дун-да үргэнөөр мэдээжэ. Тимэһээ Молоотов, Каганович, Маленков болон бусадтай хамта партида харша бү-лэгэлдэ тэрэнэй хабаадаһаны, тэрэ бүлэгэлтэ хүсэ орожо, политика хайса амталаагүй хүнүүдтэй ухаанда нүүлөөжэ болохо байгаа. Энэ бүлэгэлтөө гаража, нүхэр Ворошилов мого бологшодтой эсэргүү тэмсэл-дэһэн Центральна Комитеттэ туһалһан байна. Энэ хайн юмэ хэлэһини түлөө тэрэнэй байдалыс бид-нэр хүнгэлэбди. (Уни удаан альга ташалган).

Нүхэр Ворошиловыс хурсаар шүүмжэлээ. Энэ шүүмжэлэл яахадаа зүб байгаа гэхэдэ, тэрэ хадаа ехэ алдуунуудыс гаргалан байна, тэрэни комму-нистууд мартаха аргагүй. Тинмээшыс наань, нүхэр Ворошиловта анхараалтайгаар хандаха, хайн сэдхэл гаргаха ёһотойбди гэжэ би тоолоһон. Өөрынөө яба-далыс үнэн сэдхэлхэе буруушаажа, тэрэндэ гэм-шэжэ байһандаһан би этигэнэб. (Альга ташалган).

Климент Ефремович Ворошилов олон жэл ажаһуу-гаа, манай партида, ард зондэ нилээд хайн юмэ хээ. Бэсүнгэ мүүһид байһан дээрһээ Верховно Со-ветэй Президиумтэй. Түрүүтшын уялһааа сү-лөөлхыс гуйһан нүхэр Ворошиловтай гуйлтыс Цент-ральна Комитет хаража байхада, ЦК-гэй гэшүүд тэрэнэй хэдэшыс алдуу гаргалан байһаны, тэрэн тухай магтажа хэлсэһэн байгаа. Партийн, гүрэнэй үмэнэ тэрэнэй габыятай байһыс тэмдэглэжэ, 1960 оной май нарада Верховно Советэй Президиум Кли-мент Ефремович Ворошиловта Социалис Ажалай Гер-ойн нэрэ зэргэ олгодоо нэн. (Альга ташалган).

Манай партийн хэрэгтэй түлөө манайа сүг Климент Ефремович эдэхитэйгээр тэмсэхэ бээ гэжэ хана-наб. (Нэрмэ альга ташалган).

Нүхэдүүд! Партийн XX съездын хараа шугам, пар-тияна ба гүрэнэй ажабайдала ленинскэ гурим ёһыс дахин хэрэглээд, саашан хүжөөжэ, партийн хүтэл-бэрлхыс үүргыс дээшлүүлхэ, ард зоной зоёһон бай-гуулхыс үүсхэл эдэхини сэхэлхэ гэжэ гансахан лэ зүб хараа зам юм гэжэ партийн XXII съезд бүхы талаһаань элирүүлэн харуулба. Энэ хайн хайхан зайатай хараа шугамыс партийн XXII съезд батад-жа. Ганса хүндэ шүтэн хүгэдэлгэ ябадалтай дахад гарахагүйгөөр шэнэ хэмжээнүүд партийн Програм-ма ба Уставта, съездын шиндхэбэрнүүд дотор ха-раалагданхай. Коммунизм байгууллага зориг бала-руулаха, эмхидхэгшэ агуу ехэ хүсэл болохо пар-тийн үүргэ юмэ дээшэ үргэлжэлэ байна.

Мүн нэгэ нимэ асуудал тушаа тогтон хэлэн үгэ хэлэлтэй байна. Манай партийн Центральна Комите-дэй ажал-ябуулга тухай съезд дээрэ хэлэһэн олон хү-нүүдтэй үгэ соо, мүн манай партидашыс нимэ ушар дайралдаг, минни тусгаар ехэ хүдэлмэри хэжэрх-нэн тухайда хэлэхэ ханаадаг, парти, правительствын шухала шухала хэмжээ-ябуулгануудыс бодотоор бэ-лүүлхэ хэрэгтэ минни үүргэ тусгаар хэлэдэг ушар бии.

Эдэ нүхэдэй хайн сэдхэл бодолтойгоор хэлэһыс би ойлгоноб. Гэбэшье, нам тушаа хэлэһэн бүхы юмэ-нүүдыс манай ленинскэ партийн Центральна Комитет-тэ, тэрэнэй Президиумдэ хабаатай байха гэжэ минни тусгаар тэмдэглэхыс зүбшөөгт. (Нэрмэ, удаан альга ташалган). Нэгэшыс ехэ шиндхэбэри, нэгэшыс харюусалгатай үгэ хэлэлгэн ямар нэгэн хүнэй заа-баряар хэлдэг бэшэ, харин хамтаараа зүбшэн хэл-сэлэһэй, хамтаараа шиндхэлэһэй ашаар эсэһэн аб-тадаг байна. Энэ түгэсхэлэй үгэшыс хүтэлбэрлхыс коллективээр харагдажа, баталгадан байна. (Уни удаан альга ташалган). Хамтын хүтэлбэрлэл, шуха-ла шухала бүхы асуудалуудыс хамтаараа шиндхэ-дэг ёно гуримда манай агууехэ хүсэл байна бишуу, нүхэдүүд.

Ямар нэгэн хүтэлбэрлхыс ажал-ябуулгаһа ямар-шыс ехэ оюун бэлнгтэй байгаа наа, бүхы хүсэ шадла-лаа дууһан ажал хэрэгтэ зориюулашыс наа, хараа-лагдан хэмжээ-ябуулгануудыс бэсүүллхэ хэрэгтэ олонштын хайшаал дэмжэлгэгүйгөөр, бүхы партийн, олонштын ард зоной эдэхитэйгээр хабаадаагүй наань, ёһото, хайн амжалта туйлажа шадаагүй ха юм. Энэныс бидэнэр бултадаа хайн мэлэхэ, ходо ханажа ябах ёһотойбди. (Альга ташалган).

Коммунис хүтэлбэрлэгшэд олонштын ард зоной үрэ ехэтэ ажал-ябуулгада түшгэлэн хүдэллэг. Хэрбээ эдэнэр партийн, ардадай хүсэл зоригыс, аша туһыс зүбөөр ойлгожо бээдүүлдэг наань, хэрбээ эдэнэр пар-тийн, ардадай табиһан зоригыс бээдүүлхын тулаада хүсэ шадалаа, амин наһаашыс гамнангүй хүдэлдэг наань, парти ба ард зон хоёртой нэгдэлтэ шэнги бага-шыс ехэшыс юмэундэ партигана нягта холбоотой хү-дэлдэг наань, нимэ хүтэлбэрлэгшэдыс парти, ард зон ходоодо дэмжэдэг байна. Тинмэ хүтэлбэрлэгшын тэмсэлхэ хэрэг хээдээшыс илан мандаха. (Уни удаан альга ташалган).

Партийн хэрэгтэй түлөө, ард зоной ажаһуудалай түлөө оролдон тэмсэлдэ байха ёһотой юм. Ааб даа. Хүтэлбэрлхыс органоудыс тойруулан олбшнгэй эдэх-итгыдыс элсүүлэн баталдаг, тингэжэ эдэлгээр дам-жуулан бүхы ард зонийс элсүүлдэг, ажал хэрэгтэ гансахан лэ үнэн зүб ленинскэ хараа шугамаар хү-тэлбэрлэн ударидадаг хүтэлбэрлэгшэдтэ манай дайсад элдэб эсээр довтолдог, хашаралдадаг, хо-роор хошоролдодог гээшэ.

Партида эсэргүүгээр мого бологшод Молоотов, Ка-ганович, Маленков болон бусад партийн ленинскэ Центральна Комитеттэ эсэргүүгээр, намда эсэргүүгээр бүхы шадалаараа тэмсэлхэ тухайн съезд дээрэ ехээр хэлэлдэг. Партийн XX съездын зоёһонон хараа шуга-мда эсэргүүгээр тэмсэхэ зуураа эдэ бүлэгээрхид тэдэнэй дураа гутадаг Хрущевтой ушаргүйгөөр тэм-сэжэ ороо нэн. Юундэ Хрущевто эсэргүүгээр тэмсэб? Юуб гэхэдэ Хрущев партийн эрилтын ёһоор Цент-ральна Комитеттэ Нэгдэлхэ секретарины тушаалда дэбжүүлгэдэн байгаа. Мого бологшодой бодол хү-сэт орогүй буруу нүрөө. Эдэныс парти үзэл суртал-лайшыс, эмхидхэлэһыс талаар үй бута соёһо нэн. (Нэрмэ альга ташалган).

Манай партийн Центральна Комитет политическэ талаараа нэрмэжэ ехэтэй, ажабайдалыс ленинскэ ёһоор сэгнэлдэг байһанаа харуулаа. ЦК-гэй нэгшыс гэшүүн гү, али ЦК-гэй гэшүүндэ кандидат гү, үгышыс

наа Шалгалтын Комиссин нэгшыс гэшүүн мого бологшодыс дэмжээгүй юм. (Уни удаан альга та-шалган).

Нэгэ хүндэ шүтэн хүгэдэлхэ мэтын хороото муухай үйтэ хэрэгтэ эсэргүүгээр эрд шууд тэмсэхтээ хамта марксистар-ленинцүүд хүтэлбэрлэгшэдыс хүндэл-дэг, саашаадыс хүндэлхэ байна.

Гэхэтэй хамта ямар нэгэн хүтэлбэрлэгшыс тус-гаарлаха, хүтэлбэрлхыс коллективһээ үргэхэ мэр-тээр тэрэни ушаргүйгөөр магтаха гэшэ тон буруу байна. Энэ хадаа марксизм-ленинизмын гурим ёһодо зүршэнэ. Аша габыааныс магтаһандыс Маркс, Эн-гельс Ленин ехээр дурагүйдэдэг, бурууцаадаг байһан юм. Научна коммунизмыс байгуулаха Маркс, Эн-гельс, ба Ленинэй агууехэ үүргэ, аша габыаань хү-дэлмэришэн ангийн үмэнэ, бүхы хүн түрэлтэнэй үмэ-нэ сэгнэхгүйг ехэ байһа бишуу. (Уни удаан альга та-шалган).

Бээс магтахашыс, мүн зарим хүтэлбэрлхыс ажал-ябуулгаһадай үүргыс дан үлүү гарма ехээр тусгаар-лан тэмдэглэхэ гэшэ ёһотой марксистнууд-ленин-цүүдтэ эрд харша шэнжэ шанар болоно. Хүтэлбэрлхыс хүтэлмэрилэгшэдөө талаһан ямар нэгэн хүнэй тусгаар магтахаяа ханахадань эдэнэр доромжолһон мэтэ ханадаг байһан юм. (Нэрмэ альга ташалган).

Бидэнэр, коммунистууд, зүб мүрэй, сээс мэргэн хү-тэлбэрлхыс сэгнэлдэ ба дэмжэдэг байһабди. Партида, ард зондэ мэдээжэ болоһон хүтэлбэрлэгшэдэй хай-ра хүндыс бидэнэр хамгаалха ёһотойбди. Зүгөөр хү-тэлбэрлэгшэ бүхэн энэ хэрэгтэй нүгөө талыс ойлгохо ёһотой. Өөрынөө тушаалыс хэтэрүүлхгүй, хайр-хуу зан гаргахагүй, ямар нэгэн тушаал ээлж-жэ байхадаа тэрэ хүн партийн, ард зоной эрилтыс дүүргэнэб гэжэ мэдэхэ, ямаршыс ехэ засаг наань, өөрыгөө жоолоодожо ябах ёһотой. (Аль-га ташалган). Эдэ бүгээдыс мартаһан хүтэлбэрлэгшэ хэдаа ехэ алдуунуудайгаа түлөө хатуугаар харюу-садаг байна. Тинмэ алдуугай түлөө амиды байхадаа харюусадэг, үгышыс наа — үхэһэн хойнонь ард зон хүтэлбэрлэгшэ гэжэ би хэлэхэ байһаб. Сталинда шү-тэн хүгэдэлгыс буруушаһан ябадал эндэ хэлэгдэ-нэй гэшэ болоно. Партийн дура хүсэлтэ, арадай ду-ра хүсэлтэс дүүргэхэ уялгатай байһанаа мартаһан хүнине үнэнтэ хүтэлбэрлэгшэ гэжэ нэрлэхын арга-гүй. Нимэ «хүтэлбэрлэгшэд» парти доторшыс, гүрэн-ий аппаратадыс байха ёһотой. (Альга ташалган).

Олон шалтагаанһаа боложо, ямар нэгэн хүтэлбэ-рилхыс тушаалда байһан нэгэ хүнэй гарта ехэ эрхэ засаг үгтэдэг гэшэ ааб даа. Парти ба ард зоной дэбжүүлэн табиһан хүтэлбэрлэгшэ засаг түрээс хэ-тэрүүлхэ ёһотой. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлгын ахир тулоур үйлэ хэрэгыс дахад хээшыс хэрэгхэ-хын тулаада ябуулан хэмжээ-ябуулганууд тухай, саа-шадлаа бээдүүлхэ хэмжээнүүд тухай съездын элнхэл-нүүд дотор хэлэгдэнэй. Нэгэ хүнине Уставай ямар-шыс парларфаар хизаарлажа шадахагүй — ямар-шыс аша габыатай хүн наа, хээшэ нэгэ үе сагта тэрэ-ниис дэбжүүлэн хүнүүдэй ханал бодолыс хараадаа абалхаа болшохо мэтэ ябадалыс гаргажа болохогүй гэжэ хүтэлбэрлэгшэдэй коллектив хайн мэдэхэ ёһо-той. (Альга ташалган).

Нүхэдүүд, аша габыатай нэгэ хүн юушыс хэхэдэм хамаагүй гэжэ бодолд, тэрэ хүн коллективтэй зүб-шөөлгөөгөөр бүхы юмэ шиндхэхэ гэһэн нимэ ушар ёһын дахин бии боложо хүгжэхэ ябадал гаргажа яашыс болохогүй. Нимэ ушарай болоо наань, энэ хүн мэтээр хүтэлбэрлхыс хүдэлмэридэ дэбжүүлгэдэн бус-ад нүхэднүүгөө хэлэһэн наһамжыс тэрэ хүн дуула-хала болдод, тэдэнис хүрдүүлэн дарахыс нэлдэг. Эгээл нимэ ушарта эрд шууд эсэргүүгээр манай агууехэ багша В. И. Ленин тэмсэлдэг байгаа, тэрэ үе сагта сээс мэргэн зүбшөөлхыс дуулаагүйһөө боло-жо, партиянай ехэ хонхолодо ороһон байгаа.

Энэ шухала хэрэгтэшыс Ленинэй ёһото шабиһар байһабди. (Нэрмэ, удаан альга ташалган).

Нүхэдүүд! Научна коммунизмын марксистска теори дотор тодорхойлогдон хүдэлмэришэн ангийн үзэл бодолой, мүн даргаһа ангинуудай үзэл бодолой, буржуазин үзэл бодолой — эдэ хоёр янзын үзэл бо-долой хоорондохин тэмсэл зуу гаран жэлэй туршада яажа байһаар.

Маркс, Энгельсэй хургаалай мандахатай хамта, эгээн революционни анги болохо хүдэлмэришэн анги өөрыгөө сүлөөрүүлхын түлөө, общество революци-онно ёһоор шэнэлхэн хунилахын түлөө, пролетари-ад диктатура байгуулхын түлөө тэмсэхэ суртал бо-долой хүсэл түгэс эсбэгтэй болоһон байна.

Научна коммунизмын суртал бодол түрүүшээр эгээн түрүү интеллигенциин, хүдэлмэришэн ангийн түрүү хубини дунда нэгбэрнэй дэлгэрһэн юм. Револю-онно оюун мэдэрэл орбо бэрхэтэй замаар хүжэһэн байха. Шинэ суртал бодол дэлгэрүүлхэ, ойлгожо аба-ха ябадал олохон бэрхшээлнүүдтэй холбоотой бай-һан. Юундэб гэхэдэ, тинмэ суртал бодол капиталис байгуулалтыс, хатуу дарлалтата байгуулалтыс хан-даргахын түлөө революционни тэмсэлдэ уряалдаг бай-гаа бишуу.

Энэ тэмсэл гэмтэлдэ, хонхолодо орохышыс эрдэг, капитализмын хандарһан дээрэ ерээдүйн шинэ бай-дал байгуулаха батыршалта гаргахыс уряалдаг байба. Энэнь ангийн хэсүү шанга революционни тэмсэлтэ уряалдаг нэн. Дарлалтата байгуулалта тушаа ехээр эбүүрхэлдэг, хүдэлмэришэн ангийн зайлангүй илаха байһанда бүрн этгэлдэг, эрэлхэг зоригтой хүнүүд тэ тинмэ тэмсэлдэ жагсан боложо шадхаа байгаа. Эрх-имэй эрхмүүд, эгээн шэлдэг революционерүүд, энэ замда жагсан бодож, сагтаагүй ехэ бэрхэ-шээлнүүдэс дабажа, илалта туйладаг бэлэй. (Альга ташалган).

Эдэнэй революционни тэмсэлдэ Владимир Ильич Ленинэй эмхидхэн байгуулан партийн табияд гаран жэлэй саала толгойлдог байһанниис манай ороной хүдэлмэришэн ангийн асар ехэ зол ху-би болоо. Ленинэй эдэхитэйгээр хабаадажа зоёһон-соһон түрүүшынгээс программасыс партиянай хоёрдохон съезд дээрэ баталан абаһан юм. Энэ программа соо капиталистуудай ба помещикуудэй засагыс унагаа-жа, хүдэлмэришэн ангийн, ажалһан арадай, засаг түр-тэ тогтохо гол зорилго табидаһан байгаа.

Россин ажалһад марксизмын агууехэ хургаалай тут дорой 1917 оной октябрыда социалистическэ рево-люци хэжэ, засаг түрыс гартаа абаа нэн.

Зүгөөр, ажалһан, арадай мэдэлдэ засаг түрын оробшыс, дэлхэйн дайгаар хандаргадан ажахыс эдэнэй хубида үлэ бэлэй. Тинмээшэ ажалһан ард ехэ бэрхшээл ба хонхолонуудыс үзэхэ, бага бээс гэмтэлдэхыс орохо ушартай болоһон байгаа. Интер-вентүүдэй довтолгыс зогсохо, довтодын контррево-люцие дараха, промышленность бии болохо, хандар-һан ба заагайһан хүдөө ажахыс хүл дээрэн гарга-ха, транспорт хэрэгхэ, худалдаа наймаа эмхидхэ-хэ, хандарал ба үлсхэлэныс зайсуулаха шухала бол-лоо нэн. Үлсхэлэригөө, сэрээдүйн хэрэгтэй аша туһада шэн зоригтойгоор ажаллаха ёһотойбди гэжэ хүдэл-мэришэн ангийн эли тодоор ойлгохонь шухала байгаа.

Энэмнай тон орбо, бэрхэтэй болобшыс, ариун гин зорилго байһан юм. Өөһэднүүгөө үрн би аша гушанарта ерээдүйн хайн хайхан байдал гуулхын тула мүнөөдэр хонхолодо орохоор байһан хүнүүдыс тинмэ зорилго бээдүүлхын тэмсэлдэ элсүүлжэ болохо байгаа.

Манай парти пролетариадай диктатура тогто-ной хүүлээр хоёрдохон программаа — Ленинэй хөһон, социализм байгуулгын программа ба абаһан юм. Манай орон дотор социализмын бүрн, эсээсэй платтын туйладаһанниис — хоёр программасыс дүүргэлэн гайхамшаг дүн мүн. Тин-нэй ашаар манай орон хүсн түгэс промышлен-тай, хүжэһэн хүдөө ажахытай, түрүү эрдэм оро-он болоһон.

Нүхэдүүд, агууехэ тэмсэлэйнгээ гурбадахи ш-мүөө ороод ябадад. Ленинэй партийн гурба-программыс — коммунизм байгуулгын программыс талан абаһанниис. Угаа холо урагшаа дабш-энемнай хоёрдохон программыс, тинхээ тинхээр дэхн программыс баталдаха үеһинишэ таш-доо эрхэ байдалтай болоһоннишэ гэршэлэн.

Социалис экономиконнай аймагтар баян, т-эстэй болодо, капитализмын эгээн хүсэтэ оро-рикийн Хоёртоо Штадуудыс амгалан ёһотой мис мүрсыөөндэ сэхэ дуудаха арга бидэндэ о-мүөө хоёр үзэл бодолой хоорондохин тэмсэл сизмын анха түрүүн мандажа байха үеһинишэ ондлоо гүхэл шинжэтэй болоһон. Научна сош-мын суртал бодол олонштын ухаан бодолодо жэ, бодото дээрэ бээһэн агууехэ хүсэл боло-ло обществын материальн-техническэ үлдэлэ-арадуудай хүсөөр тогтоон байгуулагдажа э-Дурсадаһан тэмсэл гансахан суртал бодолой бээшэ, мүн материальна үйлдэбэрлэл хабаатай болон хүжөө.

Мүнөө обществын эгээн түрүү хубиһаа гадн манай ороной, бусад социалис оронудай а-бултадаа коммунизмын агууехэ зорилгонуудыс дүүлхын түлөө тэмсэжэ байһаб. Советскэ Со-иөө коммунизмын суртал бодолыс бодото д-бээдүүлэн, огторгойе алиныс татаарын довтол-нитализмнаа социалис байгуулалтын үзүү н-этирхэйлэн харуулаа. (Нэрмэ альга ташалган).

Социализм хадаа мүнөө тэрэниис бээдүүлх-лөө тэмсэлдэ ажалладыс партийн уряалдаг бод

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съезд тухай

Бээс ехэдэ тоолоһон зарим хүтэлбэрилэгшэд шүүм-
жээлэл хэыхе уралалһан үгэ дуулахадаашье, нэрэ хүнд-
дэмнин халдаһан явбалд үгэсэ тэрэниень тоолоод
ушар үзэгдэнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, Арменийн компар-
тийн Арташатака райкомой нэгэдүх секретари бай-
һан Т. Гаспарян районон газетын нэгэ номерой тира-
жыс хуражаа, үгы гэхэ захиралта үгэлэн байгаа. Юун
дээрһэнэ тингээб хэхэдэ, партийн райкомой хүдэлмэ-
(Үрэлжээлэһы 6-даху нюрта)

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОМУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИ XXII СЪЕЗД

Нүхэр Ф. Р. КОЗЛОВОЙ элдхэлэй үргэлжэлэл

(Үргэлжэлэл, Эхнийн 5-дахь нүүрт)

рихэн дутуу дуудануудыг шүүмжлэх тушаа район-нон партияны конференцийн делегатуудыг тон юрэн-хыгээр урьалхан түрүү бэшэг тэрэ номертон тунха-лагдахан юм. Тиймэ урйае райкомой секретарин нэ-рэ хүндэ бууруулаха ханаашалга болоно гэжэ Гаспа-рян сэгнэйн байба. Тээд, нимэ хадаа ямар партияна хүтэлбэрлэгшэ гэшээ? Хүтэлбэрлэгшэ бэшэ, ха-рин ялр дэ амитан гэшээ!

Съездын баталан абаха, партияны Устав энэ мэтын тон муу үзгэдэлнүүдтэй тэмсэхын тула коммунист-нуудыг зэбсэглэхэ зорилготой. Шүүмжлэл ба өөры-гөө шүүмжлэхэ хүжөөн дэлгэрүүлхэ, хөөрдэм бар-дам, бэсэ дээгүүр тоолодог, ханаа амараар хандадаг, албан хойрог, нутагтай тала баримталдаг ябадалыг буруушаан тэмсэхэ гэшээ партияны гэгшүүнэй тон шу-хала уялгануудай нэгэн болоно.

Шүүмжлэл хабшаха гэгшэн али бүхы нэдэлгэнүүд-тэ коммунистууд хатуу шанга харюу үгэхэ, парти болон гүрэндэ хохидол ушаруулахаар ямаршые ябуул-гануудай тэмсэхэ зэргэтэй. Даадаг тушаал ээргэ-нэнь дуудлангуй ямаршые коммунистуудыг шүүмжлэх-э эрхээс партияны гэгшүүнэй наадгүйгөөр хэрэглэсэн тулаада шухала эрхэ байдал хаа хаанагүй хангаха эр-гэгтэй. КПСС-эй Уставай проект партияны гэгшүүнэй энэ эрхыг сонсохоогоо гадна, хэрэглэхэ арга ханга-хаар найдуулна. «Шүүмжлэл хабшахан, шүүмжлэл-лэй түлөө хашахан, мүрдээн хүнүүд КПСС-эй ээргэ-нээ гаргалдаха хүрэтэрөө партияна шанга харюусал-гада хабаадуулагдаха ёһотой» гэжэ проект дотор хэ-лэгдэнэ.

Манай парти арад зоной аша туһада оршон бай-даг, тэрэндэ алба хэхэ ябадалыг өөрынгөө дээдэ эр-гэн үүргэ, ажал-ябуулгынгаа гол удха гэжэ тооло-дог. Партиянай улад зонинэ хургахааа гадна, мүн тэднээс хургаал абаха, олонингын дүй дүршэлыг шу-далха, хэрэглэхэ ёһотой гэгшэн Ленин багшын зааба-ринэ хэлбэрлэгшэгүйгөөр хүтэлбэри болгоно. Коммуни-стууд партияны политиккы улад зондо тайлбарилан ойлгуулаха, арад түмэнтэй партияны холбоо бэхжүүл-хэ, үргэдэхэ хэрэгтэ туһалха, хүнүүд тушаа анхарал, оролдолго гаргах, ажалшадай эрилтэ болон хэрэг-лэлдэ саг соонь анхарал хандуулаха уялгатай. Ажал-ша олонингтэй партияны холбоо барисаа улам бэх-жүүлхэ гэшээ коммунист байгуулалтын агууехэ түсэ-бүүды амжалтатайгаар дүүргэхэ шиндэхы арга нү-хээл болоно.

Совет хүнүүдыг пролетарска интернационализмын, социалистическэ патриотизмын үзэл бодолтойгоор хү-мүүжүүлхэ ябадал—партияны гэгшүүнэй дүүргэхэ шу-халын шухала уялгануудай нэгэн мүн гэжэ Уставай проект соо тоологдоно. Коммунист бүхэн национализмын ба шовинизмын үзгэдэлнүүдтэй тэмсэхэ, СССР-эй арадуудай хани барисаа, социализмын орунуудай арадуудай, бүхы дэлхэйн пролетариан болон ажал-шадтай совет арадай аха дүүгэй харилсаа холбоо бэх-жүүлхэ ябадалда үгээрээ, хэрэгээрээ туһалха ёһо-той.

Партияны зэргэнүүдэй бата нэгдэл, тон нягта эмхи-дэл, ушар ёһоо мэдэлдэ шанга журам—манай пар-тияны хүсэтэй, илагдшагүй байдалын эшэ үндэсн болоно. Партияны гэгшүүд партиянгаа үзэл сурталай, эмхидхэлэй нэгдэлэе бүхы аргаар сахиха, һэрмжэ-тэй байха, коммунистын хүндэтэ нэрэдэ хүртэхээр бэ-шэ элдэб хүнүүдэй шургаха ябадалаа партияа хам-гаалха уялгатай.

Үнэн, сэхэ байха, партияна болон гүрэнэй журам-шангаар сахиха, арадтаа үнэн сэхээр алба хэхэ гэ-шээ коммунист бүхэнөө, партияна ямаршые хүтэлбэ-рилэгшэһөө партияны хүлээдэг эрилтэ мүн болоно.

Гэгэ зуура, зарим хүтэлбэрлэгшэдэй энэ зайла-шагүй ушарыг мартажа, парти болон гүрэнөө мэхэ-лэлгын замда ороһон баримтанууд үшөөл үзэгдэдэг байһаар.

Таджиктаи партияна организацины хүтэлбэрлэгшэд байһан Ульджабаев, Додхуоев ба Обносоев гэгшэдыг жэшээ болгон абаад үзэе. Республикынгаа ажахыг, түрүүшнээ ээлжэндэ хлологой ажахыг саашадань хүжөөхэ хаба шадалгүй байһандаа партияда харша, үнэндөө элдэб аргаар мэхэлхэ ябадал гаргаа. Поли-тическэ хаба шадалгүйгөө нууха, тинхэтээ хамта ажабайдалтай холбоотойгоор ябаха байһан хэбэр үзүүлхын тула тэдэ гутамшаг хүтэлбэрлэгшэд худал мэдэб хүргэлгын замда ороһон байна. Республик доторнь хлопог бэлдэхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэг-дэггүй байбашыг, дурсагдахан хүтэлбэрлэгшэд эшэ-хэ нуогуурай, тэбшэхэ нэшэхгүй болоод, түсэбөө болсрлоонь урьд дүүргэлхэн хэбэрлэгшээр мэдээсэлн юм. Тэдэнэ наймһарха ба билдагуушала ябадал организаци дотороо дэлгэрүүлхэн, парти доторой де-мократикэ хазгайруулһан, гүрэнэй хуули эбдэлхэн байһаар.

Таджикистанай партияна организаци хаһа саг соонь зохио хэмжээ абаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тус партияна организаци КПСС-эй ЦК-гэй туһалмажаар республика доторхи ажал хэрэгшынгээ ямар байһыг элэрүүлжэ, албан хүтэлбэрлэгшэдэй гаргаһан аашыг, партияда харша байбуудыг эрид шангаар буруушаан юм. Тингээд Таджикистанай компартийн ЦК-гэй пле-нум даадаг тушаалнуудһаан тэдэннэ болуулан, партияда гаргаһан байна.

Парти болон гүрэндэ хохидол ушаруулаха ямар-шыг ябуулгануудай тэмсэхын, хаанашыг, бүхы юумэндэ сэхэ шууд байхын, мэхэ гохо гаргаһан, худалтар хэлхэн, нуур сахихан баримтануудта эбсэ-

шгүй большевик ёһоор хандахын КПСС-эй Устав коммунистуудыг уялгална.

Манай парти—мяха шуһаараа өөрынгөө агууехэ арадтаа уг үндэһэтэй. Манай парти арадтаа холбоо барисаатай, арадтаа үнэн байдаг, тэдэнэй хүсэл эр-мэлзэлэе һайн ойлгодог тулаада хүсэтэй байна. Арад зон мэхэ гохо, худал хуурмаг юумэндэ тон дурагүй! Үнэн, сэхэ байдаг коммунистууд, тиймэ пар-тияна хүтэлбэрлэгшэ олонингтэ зон һайшаан мэ-дэрдэг. Тиймэл хүтэлбэрлэгшэ зоримгойгоор, этигэл найдамтайгаар хүдэлмэрилдэг. Тиймэл хүтэлбэрлэг-шэ ажал хүдэлмэринийн үнэн зүбөөр шүүмжлэхэ эр-гэгтэй, харин шүүмжлэл хадаа олонингын зүгһөө үзүүлэгдэнэ туһаламжа, дэмжэлгэ мүн гэжэ ойлго-дог байна.

Тиймэн тула Уставай проект соо найруулагдан, партияны гэгшүүнэй уялганууд манай агууехэ хэрэгтэй түлөө коммунист бүхэнэй даадаг харюусалгыг улам дээшлүүлхэ шухала байһанһаа эшэ үндэһэтэй. Пар-тияны гэгшүүнэй уялганууд эли тодоор ойлгодог, Уста-ваар хараалагдаһан үргэн эхэ эрхээс бүхы та-лаарнь хэрэглэхэ ябадал коммунистуудай эдэхби, үүсхэлыг улам бадаруулаха, бүхы партияна органи-зацинуудай онол шадбаринэ бүри эхэ болгохо ёһотой.

Нүхэдүүд! XX съездһээ хойшо үнгэрһэн үе соо парти болбол түрүү хүдэлмэришэд, колхозингууд болон интеллигенцийн түлөөлэгшэдөө нилээд олон хү-нүүды өөрынгөө зэргэдэ абаа. Партияна организаци-нууд КПСС-эй зэргэнүүдыг үлэмж анхаралтайгаар ургуулдаг, хинан тааруулжа байдаг болонхой.

Зүгөөр энэ хадаа партияда абаха хэрэгтэ манайда дутагданууд байхагүй гэгшэн удхатай бэшэ. Үсөөн бэшэ ушарта партияна организацинууд нэгэ нэгэринь шэлэжэ абаха гэгшэн ёһо гурим сахинагүй, партияда абаха тухай мэдүүлгэ үгшэн нүхэрэй ажал үйлдэ-ри тушаань һонирхоно, энэнь зүб байна, зүгөөр тэрэ-нэй нитын хүдэлмэри тухай, гэр бүлэдөө, ажаһуу-далдаа тэрэнэй аяг аша тухай хүсэд һайн мэдэнгүй.

КПСС-эй Уставта хэлэ хэдэн дүрмүүд нэмэг-дэнхэй, энэ хадаа партияда абаха хэрэгтэй түлөө, со-ветскэ обществын ушар ёһо үлэмж һайн мэдэхэ тү-рүү хүнүүдыг КПСС-эй ээргэдэ нэгэ нэгэринь шэлэжэ абаха ёһо гурим сахихын түлөө партияна органи-зацинуудай харюусалгыг улам бүри өөдөн үргэхэ ёһотой. Залуу коммунистуудыг, партияны гэгшүүдэй кандида-дуудыг хүмүүжүүлхэ тухай, үзэл сурталын талаар хатуушуулаха тухай партияна организацинуудай ан-харалыг эхэдхэхэ шухала.

Кандидатска стаж һунаахаар хараалагдаһан дүрим Уставай проект соо болуулагданхай. Энэ хэмжээн хадаа партияны XIX съездын һүүлээр абтаһан байгаа. Ямар шалтаганаа абтаһан байгааг гэгшэд, үнгэр-һэн стажтай кандидатдауд парти дотор олон байгаа: тинхэ үдэ табан жэлһээ дээшэ кандидатдаар ябаха байһан 300 мянга гаран хүнүүд КПСС-тэ байһан юм. Мүнөө үдэ хоёр-гурбан жэлэй кандидатска стажтай 10 мянга гаран хүнүүд партияда бин.

Кандидатска стаж һунааха ябадалай гэмгүй үүргэ дүүргэлхын дамжаггүй. Тингэбшые хэлэгдэлхэн жэшээнууд дээрһээ хаража үзэхэд, мүнөө энэ хадаа шухала бэшэ болоо. Гадна кандидатска стаж һунаа-ха эрхээ буруугаар ойлгоод, зарим партияна органи-зацинуудай хүтэлбэрлэгшэд нэгэ жэлэй турша дот-тор кандидатска партияны гэгшүүнд бэлдэхэ талаар мүртэй юумэ хэдэггүй байгаа. Ондлоо гурим тогтоо-хоор Уставай проект хараална. Хэрбээ кандидатска стаж гаража байха үдөө партияны гэгшүүндэ канди-дад бэсэ харуулаагүй һаань, өөрынгөө шанараар КПСС-эй гэгшүүнд абаха аргагүй байгаа һаань, партияны организаци хадаа партияны гэгшүүндэ тэрэ-ние абахагүй тухай шиндхэбэри гаргаха болоно. Кандидатска стаж хадаа кандидатдуудыг КПСС-эй гэгшүүндэ абахаар бэлдэхэд үнхөөрөө һургуули бо-лохо ёһотой.

Парти дотор үзэл сурталай ажабайдалай эдэхитэй болоһон, партияна журамтай хатуушаһан, коммунист-нуудай ушар ёһо мэдэлгын дээшлэлхэн дээрһээ һүү-лэй жэлнүүдтэ КПСС-һээ гаргаха ушарнууд эрид үсөөрөө. Партияна зэмэлэлгын дээдэ хэмжээн бай-гааша партияна гаргаха ушар хадаа имгалт пар-тияны зэргэдэ үнхөөрөө байжа шадхагуйл хүнүүд ту-шаа хэрэглэгдэхэ зэргэтэй байһан заабарин сааша-дашыг баримталха ёһотойбди.

Партияна зэмэлэлгын дээдэ хэмжээ баримта-гүйгөөр хэрэглэхгүйн тулаада, коммунистын хуби заяанай түлөө партияна организацинуудай харюусал-гыг дээшлүүлхын тулаада Уставай проект соо шэнэ дүрим оруулагданхай: партияна гаргаха тухай эхин организацины шиндхэбэри хадаа юрэнхы олон-хын дуугаар бэшэ, харин суглаан дээрэ байһан пар-тияны гэгшүүдэй гурбаныг хоёрхоо үсөөн бэшэнэй дуугаа үгөө һаань баталагдаһанда тоологдохо.

Партияна харюусалгада хабаадуулаха тухай асуу-дал шиндхэхэ, тингээд партияны райкомуд, горко-мууд, окружкомуд болон обкомудай, мүн союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудай со-ставта һунгагдаһан коммунистуудта, тэршэлэн зо-хио шалгалтын комиссинуудай гэгшүүдтэ хэмжээ абаха эрхэ эхин партияна организацинуудта олго-доно.

Партияны гэгшүүнэй хуби заяан тушаа али бүхы асуудалнуудыг хайхарамжатайгаар хаража үзэхэ шу-хала. Зүгөөр коммунистуудта эрилтэ багатайгаар хандажа болохогүй. Өөдлэнгөө аяг аашаар, ажал-ябуулгаар партияда хохидол ушарууддаг хүнүүд ту-шаа тэсэхгүй, шууд сэхэ байха хэрэгтэй.

Парти доторой демократийн сааһадаа хүжэлтэ

Нүхэдүүд! Партияны бүхы организацинуудай эдэхби болон үүсэл оролдолгыг саашадань дээшлүүлхэ, бүхы коммунистуудыг бодото, эдэхитэй партияна хүдэлмэришэд хабаадуулаха шиндэхы эрхэ нүхээл байгааша демократикэса ёһыг партияны ажабайдал-да үргэдэхэ гэгшэн үзэл суртал Уставай проект соо хэлбэрлэгшэ баримталгана. Дотоодынгоо ажабайдалыг эмхидхэлтэ парти хадаа нитын ком-мунист ёһоор өөдлэгшэ ударидалгын үлэмж һайн формонуудыг зохиохо талаар үлгэр жэшээ харуулаха ёһотой.

Демократическа централизмын ленинскэ гол ёһо гурим хадаа партияны эмхидхэлэйн байгуулалтын хэлбэрлэгшэ үндэһэ һуури мүн. Тэрэ хадаа эмхи-дэлтэй, тон нарын нягта журамтай ябадалыг парти доторой тон үргэн демократитай зохиладуулан таа-руулна. Партияны баян дүй дүршэлэй үндэһэ һуури дээрэ Уставай проект хадаа партияна байгуулалтын энэ хэлбэрлэгшэ ленинскэ гол ёһо гуримыг хү-гжөөнэ.

Нэгэ талаһаа, таагүй шиндхэбэри гаргаха ба ажал-ябуулга хэхэ ушарһаа партияны, тэрэнэй бүхы орга-нуудыг аршалдаг партияна ударидалгын дээдэ эр-гын гол ёһо гурим байгааша хамтаараа ударидалга тухай Уставай проект соо хараалагдаһан зааба-ри

туйлай шухала удхашанартай байна. Имгалт хамта-араа ударидалга хадаа коммунистуудай эдэхби болон үүсхэл оролдолгыг хүжөөхэ арга нүхээл олгоно, кадрнуудыг зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэг хангана. Зү-гөөр хамтаараа ударидалга хадаа даалгалан хэрэгтэй түлөө, хамтаараа баталан абаһан шиндхэбэринэ гүй-сэхэһын түлөө хүдэлмэришэһын нуурай харюусал-гыг зааханшыг бага болгоногүй.

Партияна ажабайдалай ленинскэ ёһо заншалнууд, хамтаараа ударидалгын гол ёһо гурим, партияна ор-гануудай составыг үе үе болоод шэнэдхэн хэлбэжэ байха ябадал хадаа зарим хүдэлмэришэдэ хэ-тэрхэй эхэ засагтай болгохо, коллективэй хиналта-һаа гараха ушарнуудыг усадхаха арга боломжо ой-гоно, ударидалхы партияна органуудта шэнэ, залуу хүснүүдэй үргэнөөр орохо, хуушан ба залуу кадр-нуудыг зүбөөр тааруулан хүдэлгэхэ ябадал ханга-на.

КПСС-эй Программатой зохиладуулан, Уставай про-ект хадаа партияна комитетүүдэй составыг үе үе бо-лоод шэнэдхэн хэлбэжэ ба залгамжалан ударидалга ябадал хараална.

Ээлжэтэ һунгалтын болохо бүхэндэ КПСС-эй Центральна Комитетэй, мүн тэрэнэй Президиумэй составыг дүрбэнэйн нэгэ хубиһаа үсөөн бэшээр; со-

юзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудай, партияны райкомуд болон обкомудай составыг — гурбанын нэгэ хубиһаа үсөөн бэшээр; партияны ок-кружкомуд, горкомуд болон райкомудай, эхин партияна организацинуудай парткомой гү, али бюро-гой составыг — хахадань хүрэтэр шэнэдхэн хэлбэ-хээр хараалагдана. КПСС-эй Программатой проект ту-хай Никита Сергеевич Хрущевэй элдхэл соо энэ шу-хала шэнэ дүрмүүдыг оруулаха шухала болоһо-нын үргэнөөр, гүнзгүгөөр баримталгандхай.

Нүхэдүүд, энэ шухала дүримыг хэрэг дээрнэ бэсүүлхын тулаада манайда эрхэ нүхээл дүүрэн бин гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Партияны кадрнууд тоогонгоо талаар ургаа, үзэл сурталай болон политическэ та-лаараа хатуужаа. Партияны эдэхитэдэй эргэдэ жэл бүхэндэ хэдэн мянгаад коммунистууд нэмэнэ. Нүү-лэй жэлнүүдтэ партияна хүдэлмэрин практикатаа ударидалхы партияна органуудай составыг үе үе бо-лоод шэнэдхэн хэлбэжэ гэшээ заншал болонхой.

Зарим тэдэ жэшэнуудыг харуулахамни. Нүүлшын һунгалтануудай үдэ союзна республикануудай ком-партинуудай ЦК-нуудай, партияны райкомуд болон обкомудай состав 45 процентээр, тинхээд горкомуд болон райкомудай состав — 40 процентээр шэнэдхэн хэлбэжэлхэнхэй. Ударидалхы органуудыг шэнэдхэн хэлбэжэ гэшэ партияны ажабайдал ёһо заншал болохо зэргэтэй. Тиймэ дээрһээ энэ хэрэг Програ-мма болон Уставаар баримталгана, тингээд партия-на ажабайдалай хуули ёһон болгодоно.

Урдан олоһон партияна органуудта ударидалхы хү-дэлмэришэдэй зарим хубин удаан болзор соо нэгэ-гэдээгүй байһан юм. Уставай проект энэниг бо-лоуланхай. КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэгшүүд удаа удаагур гурбан зарлаһаа удаан бэшэ болзор-то һунгагдахаар тогтоогдонхой. Союзна республика-нуудай компартинуудай ЦК-нуудай, партияны рай-комуд, обкомуд, окружкомуд, горкомуд болон райкомудай, партияна организацинуудай парткомуд-тай гү, али бюргой гэгшүүд гурбан болзорхоо удаан бэшээр һунгагдажа болохо байна. Эхин партияна ор-ганизацинуудай секретариатууд удаа удаагур хоёр зарлаһаа олон бэшэ болзорто һунгагдажа болоно.

Партияна органуудай һунгалтын нимэ гуримай шухала байһанын элитэ. Шэнэ хүснүүд, ургажа ябаһан, үүсхэлтэй хүдэлмэришэд ударидалгада ходо ержэ байха ёһотой. Тингээ хүртөө хэтэрхы удаан болзор соо һуугаад, нэлгэгдэшгүй хүн гэшөө гэжэ бээс дээгүүр тоолоод, ургахаа болиһон, даһан хэрэгтэ бүтэхэ шадалгүй болоһон аад, ударидалхы тушаалтай хойноһоо үсдөөр оролдодог хүнүүдһээ партияны ударидалхы органуудыг эрид шууд сүлөөлхэ шухала.

Жэшээлхэдэ, Дагестанска АССР-эй партияны Сер-гокалинска райкомой секретарь байһан нүхэр Долга-тын хараад үзэе. Тэрэ хадаа нэлгэгдэшгүй хүн гэшөө гэжэ бээс тоолоод, партияна организацингаа ханамжыг тоохоё болиһон байгаа. Коммунистууд-тай мэдээсэлээр райкомой пленум дээрэ тэрэнэй хү-дэлмэри тухай асуудалтай табигдаад байхада, Долга-тов «нэгэһыг хаан өөрынгөө дураар засагаа үгөөгүй юм, биншэ байлдаагүйгөөр засагаа үгэхэ хүсэлэн-гүйб» гэжэ мэдүүлхэн байха юм. Районной коммуни-стууд энэ хэтэрһэн бюрократыг райкомой секретар-ин тушаалһаа абажа хаяһан байна.

Зүгөөр заримдаа энэ мэтын «ажал-ябуулагшад» имгалт районной хэмжүүртэ байдаг бэшэ ха юм. Жэ-шээлхэдэ, партияны Тюменскэ обкомой нэгэдхэн сек-ретарь байһан нүхэр Косов «юушыг хэхэ эрхэтэйб» гэжэ хананһан байгаа. Тэрэ хадаа засагаа хэтэрүүлжэ, социалист хуули ёһыг хазгайруулаха ороһон байна. Косов обкомой секретарин тушаалһаа хаяулаад, шанга зэмэ абаһан байна.

Партияна органуудыг үе үе болоод шэнэдхэн хэлбэ-жэ тушаа хараалагдаһан гурим хадаа ударидалга-да шэнэ хүснүүдэй ерэхэ, залгамжалан ударидалха ябадал хангаха зуураа, мүн парти доторой ажабай-далай ёһо гуримудыг хазгайруулдаг, хэтэрһэн хү-нүүдтэ эсэргүүгээр, тэршэлэн зориггүй, үүсхэлгүй, юушыг хэхэ шадхагуй тулюур хүнүүдтэ эсэргүүгээр зориулагданхай.

Партияна органуудыг үе үе болоод шэнэдхэн хэлбэ-жэ гэгшэн гол ёһо гурим хадаа залгамжалан уда-ридалха гэгшэн гол ёһо гуримтай нягта холбоотой. Энэ хадаа дүй дүршэлтэй, нэрэ хүндтэй хүдэлмэришэ-дэй шухала үүргынэ отто арасагүй. Бага зэргэ һуурижаһан хүтэлбэрлэгшэдгүйгөөр олоһон дүй дүр-шэлөө дамжуулхын тулаада залгамжалан ударидалха арга хангаха аргагүй бшуу. Тиймэ дээрһээ партияны зарим ажал-ябуулагшад, нэрэ хүндтэй болоһон, по-литическэ болон эмхидхэлтэй талаар эхэ мэргэжэл ша-дабаритай болоһон партияна хүдэлмэришэд ударидалхы органуудта бүри удаан болзороор һунга-дажа болохо гэжэ Уставай проект соо хэлэгдэнэ. Зү-гөөр нимэ ушарта тэрэ кандидат хадаа нуоса голо-совинин болохо до дүрбэнэйн гурбанһаа үсөөн бэшэ хүнүүдэй дуугаа үгөөл һаань һунгагдаһанда тооло-дохо байна.

Али нэгэн хүдэлмэришэһыг хүтэлбэрлэхы партия-на органдо Уставай проектээр хараалагдаһанһаа удаан болзороор һунгаха гуримыг имгалт КПСС-эй ЦК-е, тэрэнэй Президиумыг хунгаһада лэ баримтал-ха хэрэгтэй гэгшэн ханамжа Уставай проектыг зүбшэн хэлсэхэ үдэ хэлэгдэнэ. Энэ дуралхалыг зүбшөөжэ бо-лохогүй. Партияна эхин организацины секретарь рай-комой гэгшүүнээр хоёр удаа таһалгарлагүй һунгагдаа гэгшди. Гурбадахи зарладал тэрэниг райкомой хо-ёрдох секретарьар һунгаба гэе. Тэрэ шадбаритай хүдэлмэришэһэ байһанаа харуулжа, нэгэдхэн сек-ретарин тушаалда дэбжүүлмээр байба. Зүгөөр һун-гадала партияны органоы составта нэрэтэй хүндэ-тэй, шадбаритай коммунистын орохо болзорыг һу-нааж болохо гэжэ Устав дотор хараалагдаһан бай-гаагүй һаа, тэрэ нүхэр райкомой гэгшүүнээр дүрбэдэ-хэ һунгагдахагүй болоно бшуу. Эрдэм һургуультай, үүсхэлтэй, эршэ зоригтой хүдэлмэришэдэй ургаха ёһоороо ургаха, дэбжүүлэгдэхэ ябадалыг хаажэ бо-лохогүй.

Партияны хүтэлбэрлэхы хүдэлмэришэһэ бүхэн өөрынгөө бүхы ажал-ябуулгаар арадтаа эрхим һай-наар алба хэхэ байһадай эрхим, жэшээ харуулжа байха, бүхы коммунистуудта, партияна бэшэ хү-нүүдтэ жэшээ боложо ябаха ёһотой. Парти дотор ком-мунистын ээлжэ байһан тушаалай дээшэ байха бу-ринь, тэрэнэй харюусалганы улам эхэ байдаг. Энэ ушар КПСС-эй Уставай проект дотор онсолон тэм-дэгдэгдэ, тусхайлаха, тэндэ нимэ заабари бэшээ-тэй.

«КПСС-эй ЦК-гэй гэгшүн, КПСС-эй ЦК-гэй гэгшүүн-дэ кандидат тэрэндэ партияны үзүүлхэн дээдэ этигэл найдабаринэ өөрынгөө бүхы ажал-ябуулгаар харюул-жа ябаха ёһотой. Хэрбээ КПСС-эй ЦК-гэй гэгшүүн

гү, али гэгшүүндэ кандидат өөрынгөө нэрэ хүнэ унагаагаа һаа, тэрэ хадаа Центральна Комитетэй ставта үлэжэ шадхагуй».

Уставай проектын энэ зааари хадаа партияны шалхы ленинскэ штабта орохо найдабарилда хурт хүнүүдтэ манай партияны ямар эхэ эрилтэ табигд-харуулна.

Уставай проект хадаа партияна органуудыг һу-ха үдэ үгтгэн дунуудай дүнгүүдыг тодорхойлохо

римыг хубилгаха гэжэ хараалба. Мүнөө байһан

римэй ёһоор хадаа, һунгагдахаар табигданан бүс

кандидатуудта орохоо олонхи дуу абаһан ба

лаан, конференци гү, али съезд дээрэ байһан

хэхы дуунай эрхэтэй хүнүүдэй хахадһаа олоно

дуу абаһан хүнүүд партияна органоы составта

гадгаһан дээрэ тоологдоно.

Бодото дээрэ энээнһээ боложо, ямар ушар

гарадаг бэ гэгхэд, заримдаа дүй дүршэлтэй, үнэтэ

дэлмэришэдэ тон олонхинь дуу абаһан байба

тэрэндэ гурба-табан хүнэй дуугаа үгөөгүй бай

дээрһээ һунгадангүй үлэшлэг байгаа. Энэ ха

парти доторой демократий али болохоор хүж

хараа шугамтай зохилодогүй, юундэб гэгхэд

үсөөндэ тон олонхидо өөрынгөө дура хүсэлыг

хажа абуулаа гэшээ. Тиймэ дээрһээ Уставай

ект хадаа суглаһанда, конференцид гү, али съез

хабаадагдай хахадһаа олонхын дуу абаһан

дидуудыг һунгадан дээрэ тоолохо гэжэ

раална.

Ингэжэ һунгаһада партияна органоы состав зар

даа тоогоороо хараалагдаһанһаа эхэ байжа

гээд асуужа болохо. Тиймэ, нимэ ушарнууд гар

болохо. Зүгөөр, Уставай проект һунгадала пар

тияна органуудай составтай хэдэ тоотой байхыг то

хойнолгоха ха юм. Партияна организацины сугл

конференци, съезд хүтэлбэрлэхы органдо хэдэ

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОМУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИ ХХІІ СЪЕЗД

Нүхэр Ф. Р. КОЗЛОВОЙ элдхэлэй үргэлжэлэл

Урьдхал. Эхнийн 6-даху нүүртэй

Можо бүлэгтэй эмхидхэх, партия хахар-
гарха гэнэ нэдэлгэнүүдэй зайсуулха хэм-
д Устав дотор үлөөгдэб.

Энэ проектын зүбшэн хэлсэх үедэ нмэ асуу-
тагбидгаа: КПСС-эй, бүхы советскэ общест-
в мэдэгдэлтэй байхан хадань партия зэргэнүүд-
нэгэн хахаралын ябадал гараха аргагүй бо-
шэ гү? Можо болохо, бүлэгтэй эмхидхэх яба-
дайсуулха ямар нэгэн хэмжээнүүдэй Устав до-
лоо үедэ хараалһанай хэрэг бии гү?

Нүхэд, нмэ хэмжээнүүдэй хараалха хэрэг-

дотор ямар нэгэн оппортунист хэлбэрлнүү-
ража болохо социальна үндэһэ нуури советскэ
дотор үлөөгүй. Тингэбэшэ тус тус хүнүү-
д али бүлэгүүдэй үзэл бодолгойноо талаар тог-
гүй байха ябадалтай эшэ үндэһэн үшөө гүйсэд
тадаагүй. Зарим нэгэн хүнүүд хилин саанахи
эзэ номлолой нүлөөндэ орожо болохо. Бусад
хүнүүд олонитын ажабайдалай хүгжэлтэй
тиккы ойлгонгүйгөөр, нүхэр Н. С. Хрушевой
шаг зүбөөр хэлэһэн ёһоор, унтаржа байхан
дугаал ади болохо, бүхы шэнэ юмнүүдэй
а, ажабайдалай буруушаан, хуушарһан үзэл
баримталжа үргэлжэлхэдөө болохо бшуу.

Тингэ ХХ съездын хараалһан ленинскэ хараа
бүлэгүүдэд Молотов, Каганович, Маленков,
Дов, Булганин, Первухин, Сабуров ба тэднэдэ
Шенилов гэгшэднээ бүрилдэн партида хар-
жо бүлэгтэй ямар шага эсэргүүсэлтэ үзүүлхэ
үзлэһинийн хайн мэдээжэ.

Бүлэгтэ орогшод партида ажабайдалай ленин-
заршамуудта урбанан байна. Тэднээр партида
наанашалгануудаа ямаршэ аргаар бэлүүлхэ
үрмэлзэһэн, хэтэрхэдэ партине ба ороноо хү-
дхэ хэрэгтэ өөһэднэгэ гартэ бүлмгтаран
партийн политиккы хубилгаха наанашалга хэ-
рүс суглаа хэдэгшэ болоһон байха юм.
Нэгэ хүндэ нүгэдэхэ ябадалһаа уламжалан га-
буруу муу ябуулгануудай, арга методүүдэй хэ-
дэгдэ байхан сагыс, зоргоороо болохо хэлхээ-
хы хэнэйшэ үзэжэ магадгүй байхан, манай
да, орондо тохёолдоһон хүндэ хатуу сагыс бу-
дасархыа Молотов ба бусад хүсэһэн байгаа.
Бүлэдын баталан абаһан манай партиин
хэ хараа шугамыс бүхы партиин, бүхы совет
эй, аха дүү марксистско-ленинскэ партинуудай
дээр дэмжэлэһинэ тэднээр тоодо абаагүй юм.

Улаа харша, Ленинэй нургаал заабадла хар-
праа бодолоо партида баалжаа абхуулха гэжэ
нэ можо бүлэг коммунист байгуулалтын хэрэгтэ
хидол үзүүлжэ болохо байгаа гэжэ хүсэд ойл-
г.

Ээ эдэ таһаран халаашад шиллээ наа, өөһэдн-
пра муухай зорилгонуудыс бэлүүлхын тула
шэ ааша гаргажа болохо байгаа, үнэн сэхэ,
зүбшөөрнөб. Нүхэдүүд, партида харша бүлэгтэй
аһананайн манай агууехэ зол жаргал болоно,
шэ биднээр ленинскэ хараа шугамыс наринаар
палан ябажа, орон дотороо гайхамшаг эхэ ху-
нуудыс бэлүүлжэ шадаһан, бүхы дэлхэй дээр-
тэй партиин, Совет гүрэнэй нэрэ хүндэс хэзээ
үйхнээ дээшнэ үргэжэ шадаһан байнабди.

Улаа харша можо болоһон бүлэгтэ эсэргүү тэм-
манай партиин ленинскэ хараа шугамыс хам-
хэрэгтэ манай партиин Центральна Комитетэй
эхи секретарь Никита Сергеевич Хрушев боль-
нхэ хатуу зоригго, бата сэхээс харуулаа. Нүхэр
шынэ тойрон бүхы Центральна Комитет нитга-
лсаа. Манай партиин ЦК энэ орёо оршон бай-
марксистско-ленинскэ хараа шугамыс бата сэ-
баримталан ябаһан, партида харша, можо бо-
лүгшэ эрид шууд, хайра гамгүй элишлэлч
хэлжэ, эсэслэн бутта сохихон байна. КПСС-эй
н, нүхэр Н. С. Хрушевой энэ ажал-ябуулгыс бу-
лхы, бүхы совет арад хайшаан дэмжэ.

ХХІІ съездын эрхим дээдэ трибуна дээрэһээ,
нэгэн орон делегатуд партида харша бүхы
ба тэрээндэ ороһон тус тус хүнүүдэй бузар
хэрэгүүдэй эрид шангаар буруушаанан

шынэ гэм зэмгүй олон хүнүүдэй, тэрэ тоодо
партийн, гүрэнэй элитэ ажал-ябуулагшадые
Молотов, Каганович, Маленковой гар хү-
нүүдэй гэршэлһэн баримтанууд, өөһэднэгэ хара
аһанан политика ябуулжа, ленинзмнээ суха-
ража, ганса нэгэ хүндэ нүгэдэхэ ябадалай
лоходо ба нүхэрхэдэ тэднэй туһа үргэн-
гэршэлһэн баримтанууд элэрүүлэгдэһэн ба
тадаһан байна.

Баримтанууд дээрэһээ харахада, партида
үлэгшэ эмхидхэгшэд өөһэднэгэ буруу хараа
мүнөөшэс хүрэтэр хамгаалхыа нэдэжэ бай-
талаар Молотов илангаяа эхэ хүсэл оролдол-
на. Хэтэржэ эрхэдээ тэрэ болбол КПСС-эй
Программа революцида харша удхатай гэжэ то-
нобо. Программыс бүгдэ арадай зүбшэн хэлсэ-
лэ тэрэниие арадай ба партиин, аха дүү марк-
сизмнскэ партинуудай бүгдэ нитгээрэ хай-
рмжэлһинэ, манай сар үеын коммунистиче-
сифет гэжэ тэрэниие газар дэлхэйн бүхы үнэн
үүдэй нэрлэһинэ тэрэ. Молотов огто тоодо
эй. Молотовой энэ мэдүүлгэ бодото дээрээ ма-
н партиин, шэнэ Программыс нэгэн наанаалар
шан КПСС-эй ХХІІ съездын урдаһаа тэрэнэй
шэ ороһон ябадал болоно. Партида харша гэм-
н ябуулгангаа түлөө Молотов, Каганович, Ма-
ленков партиин үмэнэ, арадай үмэнэ хатуу харюусал-
хыа ёһотой гэжэ энэ хэлэһэн делегатуудай
шынэ би дэмжэнэб.

Улаа харша бүлэг, тон түрүүн Молотов, Кага-
но, Маленков ганса нэгэ хүндэ нүгэдэхэ ябадалай
хүнүүдэй усадхахада бүхы шадалаараа эсэр-
нэ байгаа. Сталиндэ нүгэдэхэ үедэ засагыс
хуульгаар хэрэглэһэнэйгээ түлөө харюусаха
болоһонһоо тэднээр айһан байна.

Энэ захяа заабаринуудыс Сталиндэ хазагай-
шынэ, хорото хэрэгтэ засаг хэрэглэһинэ,
шэ совет хүнүүдэй олоорш хэлэһэн ябадалыс
парти, бүхы совет арад буруушаанан байна.

ветскэ Союзтай, бусад социалист оронуудтай харил-
саагаа эрид ехээр муудуулха замаар ошобо гэжэ
Никита Сергеевич Хрушев съезд дээрэ хэлэн Цент-
ральна Комитетэй тоосоон соогоо, мүн үсэгдэлдэр тү-
гэхэлэйнгөө үгэ соо хэлэһэн байна. Албанска ажалай
партийн хүтэлбэрлэгшэдэй, тон түрүүн Мехмет Ше-
ху, Энвер Ходжа гэгшэдэй ябуулганууд юу харуулнаб
гэхэдэ, ганса нэгэ хүндэ нүгэдэхэ ябадалай үзэгдэл-
нүүд, партийна хүтэлбэрин ленинскэ ёһо гуримуудыс
хасагайруулһан, парти дотор, орон соо демо-
кратида харша гуримуудыс тогтоһон ябадал хайша
абаашажа болохоб гэжэ харуулна.

Советскэ Союзай, бусад социалист оронуудай үзүүл-
һэн туһаламжын ба дэмжэлгын тэдэнэй оронуудта
ямар ехэ удхашанартай байһаниие албанска хүтэл-
бэрлэгшэд мартаа. Нюдэ далдалхын тула советско-
албанска хани барисаан тухай хооһоор шашалдажа,
тэднээр бодото дээрээ энэ хани барисаае эбдэжэ бай-
на, Советскэ Союзай үнэн сэхэ хани нүхэдэс хэлхээ-
жэ, мүрдэжэ байна. Өөһэднэгэ энэ ябадала албан-
ска хүтэлбэрлэгшэд тулгала хүржэ, манай парти-
да, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитетдэ, социа-
лист оронуудай аха дүү партинуудай хүтэлбэрлэгшэд-
тэ сэхээр довтолжо оробо. Албанска ажалай партиин
хүтэлбэрлэгшэд ганса биднээр хэлбэршэгүй
сэхэ марксистнууд-ленинцүүд гэгшэбди гэлсэһэ.
Бодото дээрэ тэднээр парти дотороо, орон
соогоо ганса нэгэ хүндэ нүгэдэхэ ябадалай манайда
гараһан үеын бүхы буруу муу юумыс нэгэргэжэ бай-
на, хүсэрхэд, зоргоороо болохо ябадал гаргажа, тэ-
днээр засагаа гартаа барижа байна.

Албанска хүтэлбэрлэгшэдэй буруу политика со-
циалистическэ лагерһаа Албаниин таһаран халаха,
уласхоорондын коммунист хүдэлхөөнэй зэргэнүүдтэ Ал-
банска ажалай партине политическэ талаарһы илган
таһалха ябадала хүргэжэ болохо байна. Ленинэй
нургаал заабадла харша энэ зам хадаа Албаниин
баатарилг арайдай гайхамшаг эхэ хүсэлэл оролдол-
гоор, ажал хүдэлмэрээр бүтээгдэжэ байһан социализм
байгуулгын хэрэгтэ эхэ хохидол мүн лэ ушаруулжа
болохо, дэлхэй дээрэ тус ороной байдалыс муудуулжа
болохо гэгшэ.

1960 оной ноябрьда Москвада болоһон коммунисти-
ческэ ба хүдэлмэршэнэй партинуудай түлөөлөгшөн-
рэй зүблөөн Мэдүүлгэ соогоо нигэжэ бэшэ
һэн: «Марксизм-ленинизмын, пролетарска интерна-
ционализмын гол ёһонуудыс баримталжа, уласхоо-
рондын коммунист хүдэлхөөнэй нэгдэлэе эрид шууд
хамгаалха, энэ нэгдэлэе хандаргажа болохо али
бүхы ябуулгануудыс гаргадаггүй байха гэшэ нацио-
нальна бээ даанхай байдалай, демократин ба эб
найрамдалай түлөө, социалистическэ революциин, со-
циализм ба коммунизм байгуулгын зорилгонуудыс
амжалтатайгаар шиндхэхын түлөө тэмсэлдэ илалта
туйлахын заатагүй шухала эрхэ нүхсэл мүн болоно.
Эдэ гол ёһонуудыс хасагайруулха ябадал коммуниз-
мын хүсэнуудыс хуларуулжа болохо байна».

Энэ түүхэтэ мэдүүлгэ доро Албанска ажалай пар-
тийн гар табатай байһаниин мэдээжэ. Гэбэшэ тус
үүдэс мүнэниинь юу үлдэй гэгшэ, хэжэ байһан
сар үеын эгээл шухала асуудалнуудаар уласхоорон-
дын коммунист хүдэлхөөнэй хамтаараа зүбшэжэ аба-
на хараа шугамһаа тэдэнэй холодон хулжажа эхил-
һинэ гэршэлнэ. Тэрэһнээ байтагуй, бии болоод
байһан наанал алгасаа зайсуулхын тула КПСС-эй
ЦК-гэй, аха дүү бусад партинуудай хэдэ дахин хэлэһэн
дурдхалнуудыс Албанска ажалай партиин хүтэлбэ-
рилэгшэд абангүй, буруушаагаа. Албанска хүтэлбэ-
рилэгшэд эдэ дурдхалнуудта бүдүүлг арсалтаар хар-
юусажа, үнэн дээрээ харата муухай ябуулгануудыс
хэжэ оробо.

Иймэ сектантска ябадалһаа арасахыен албанска
хүтэлбэрлэгшэдыс этгүүлэн ойлгуулхын тула олон
хэдэлгэнүүдэй хэдгэжэ барагдаад, байхада, проле-
тарска интернационализмын гол ёһонуудһаа гэдэр-
гээ сухариха хосоролто замда тэдэнэй ороод байһа-
ниинь тэдэ хүтэлбэрлэгшэдэй гэмээр үзэл бодолой
талаар манай дайсалта мэдэгдэл байхана, Цент-
ральна Комитет юу хэхэ ёһотой байгаа гэшэб? Иймэ
эрхэ байдалда Ленинэй нургаал заабадла харша ал-
банска хүтэлбэрлэгшэдэй ябуулгануудыс эрид ехээр
буруушаан хэлэхэ, наанал талаар гараһан алгасалыс
дабаха арга зам бэдэрэ гэнэн урла тунхаглан хэхэ
гэгшэ энэ асуудалда гансал зүбөөр, үнэн бодото
марксистско-ленинскэ ёһоор ханданан ябадал болоно.
Тиймһээ Центральна Комитет съезддэ хэлэн тоосоон
соогоо Албанска ажалай партиин ябуулгануудыс хү-
тэлбэрлэгшэдэй буруу хараа шугам тухай үнэн бү-
хы юумыс хэлэжэ үгэһэн байна.

Нүхэр Н. С. Хрушевой хэлэһэн дэршэ баримтанууд
дээрэһээ харахада, Мехмет Шеху, Энвер Ходжа ба ал-
банска бусад хүтэлбэрлэгшэд нүүлшын үдэрнүүдтэ.
КПСС-эй ХХІІ съездын боложо байһан үедэ, ямар
ябадал гаргааб гэхэдэ, национализмын ба сектантс-
тын үзэл бодолыс тэдэнэй улам бүри ехээр баримтал-
даг боложо байһаниие, уласхоорондын коммунист хү-
дэлхөөнэй зүбшэн абажа баримталһан хараа шугам-
һаа улам бүри таһаран халажа байһаниие, КПСС-ые,
тэрэнэй Центральна Комитетыс хардаха гүрдэхэ зам-
да, өөрынгөө партине, өөрынгөө арадыс мэхэлэхэ зам-
да тэдэнэй ороһонийс гэршэлһэн ябадал гаргажа
байна. Нүхэдүүд, мүнөө Советскэ Союзтай хани бари-
саатай байе гэдэж хүнүүдэс өөһэднэгэ дайсал гэжэ
албанска хүтэлбэрлэгшэдэй тоолодогыс бузар муу-
хай байна бшуу!

Албанска хүтэлбэрлэгшэдэй буруу хараа шуга-
мыс далдалан дуугай байха ёһоор бэшэ, харин бата
сэхэ марксистско-ленинскэ үндэһэ нуури дээрэ лэ
коммунистическэ ба хүдэлмэршэнэй аха дүү парти-
нуудай үнэн бодото нэгдэл байжа болохо гэжэ би-
днээр эрид сэхээр хэлэхэ ёһотойбди. Энэ ушарта дуу-
гай байха хараа бодол баримталха гэшэ—буруу,
Ленинэй нургаал заабадла харша ябуулгануудыс хэ-
жэ үргэлжэлүүлхыен хайшаанан удхатай болоно.
Манай парти мимэ замаар ябаха аргагүй.

Биднээр, советскэ коммунистууд, ленинизмнээ су-
харихан бүхы хүнүүдэс, ревизионистнууд ба догмати-
гуудыс саашадаашыс эрид шууд элишлэлэн сохихобди.
Социалист революциин хэрэг, Марксын ба Ленинэй
хэрэг агууехэ хэрэг мүн. Марксистско-ленинскэ нур-
гаалай сээр байхын түлөө, тэрэниие эдэхитэй үс-
хэлтэйгээр хүгжөөһын түлөө, дэлхэйн бүхы коммунист
хүдэлхөөнэй зэргэнүүдэй үзэл бодолгойноо талаар нэ-
гэдэлтэй байхын түлөө тэмсэхэ гэшэ советскэ ком-
мунист бүхэнэй, манай бүхы ленинскэ партиин ариун
нангин уялга мүн.

Партийн нютагай оронуудай, эхин организацинуудай үүргэнэ улам ехэ болоно

Нүхэдүүд! Партийн политиканы олон миллион совет
хүнүүдэй ажал хүдэлмэрээр бодото дээрээ бэл-
лүлгэһэн. Совет хүнүүд партиин хүтэлбэрээр, тэрэ-
нэй нютагай оронуудай, фабрика, заводуудай, кол-
хоз, совхозуудай, эрдэм наукин институтуудтай бо-
лон эмхи зургаануудтай эхин организацинуудай хү-
тэлбэрээр коммунизм байгуулгын агууехэ зорилго-
нуудыс эдэхэ зоригтойгоор бэлүүлнэ.

Партийн районно, городской, окружной, областной,
хизаарай организацинуудай, союзна республиканууд-
дай компартинуудай, тэдэнэй хүтэлбэрлэхы оронууд-
дай хүдэлмэрин гол шухала зүйлэнь партиин поли-
тиккы бэлүүлхэ, партиин съезднүүдэй шиндхэбэри-
нүүдэй, КПСС-эй ЦК-гэй шухала заабаринуудай
гүйсэдхэлгыс эмхидхэхэ хэрэг болоно. Энэ нитэ зо-
рилго Уставай проект дотор улам тодоор харуула-
гана, тэндэ партиин нютагай организацинуудай, тэ-
дэнэй хүтэлбэрлэхы оронуудай гол уялганууд хараа-
лгана.

Эдэ уялгануудай дундаһаа эгээн шухалань гэгбэл,
промышленна болон хүдөө ажыхын үйлдэбэриэ али
болохоор хүгжөөхэ, ажалшадай материалһыа байда-
лыс, соёл культурын хэмжээс хэлбэршэгүйгөөр дээ-
шлүүлхын тула оролдохо ябадал болоно. Партийна
оронууд олонитын дунда политическэ болон эмхи-
хэлэй хүдэлмэри бүри хайнаар ябуулха, кадрнуудыс
шэлэн ололгын, хүмүүжүүлгын хэрэгтэ хайжаруулха,
гүрэнэй болон нитын организацинуудыс улам хай-
наар хүтэлбэрлэхэ аргаар тэдэ уялгануудаа бэлүүл-
жэ шадаха байна.

Хүтэлбэрлэхы кадрнуудыс шэлэн оложо, хубаари-
лан табиha. тэдэнни коммунист сурталаар, даалга-
даһан хэрэгтэйгээ түлөө партингаа, арад зонойнгоо
үмэнэ тон харюусалгатай байхаар хүмүүжүүлхэ гэ-
шэ партиин, тэрэнэй нютагай оронуудай, эхин ор-
ганизацинуудайн эмхидхэлэй хүдэлмэрин гол зорил-
го болоно.

Кадрнуудыс шэлэн олохо, хубаарилан табиha, хү-
мүүжүүлхэ хэрэгтэ хайжаруулха талаараа партийна
организацинууд эхэхэн хүдэлмэри хэхэ. Тингэ энэнь
хайн үрэ дүн үгэһэн байха юм. Тон олонхи партийна
кадрнууд шухала зэргын эрдэмтэй, эмхидхэлэй дүй
дүршэлтэй болохонй. Обкомуудай, крайкомуудай,
союзна республикануудай компартинуудай ЦК-гэй
секретарьнуудай арабайн юу үлүүтэй хубинь, пар-
тийн горкомууд болон райкомуудай секретарьнуудай
дүрбэнэй гурба шахуу хубинь дээдэ эрдэмтэй юм.
Үнэргэшэ табан жэл соо райкомуудай болон горко-
муудай дээдэ эрдэмтэй секретарьнуудай тоо гурба
үлүүтэй дахин олоһороо. Хүтэлбэрлэхы партийна
кадрнуудай дунда инженернууд, экономистнууд, агро-
номууд, зоотехникууд болон бусад мэргэжэлтэд
жэлдээ жэлдэ олоһоржо байна.

Иймэ эрхэ байдалда партийна, советскэ, ажыхын
болон культурина байгуулалтын зарим халбаринуудта
хүнүүдэй үсөөн бэшэ байдагыс илангаяа тэсэхгүй
юм. Эхэ шалтаганын кадрнуудыс шэлэн оло-
хо, илан табиha, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анха-
рла, ёһотой хандааг ушар лэ болоно.

Кадруудыс бодомжотойгоор, ажал хэрэгтэ эрил-
тын түр шэлэн олохо, хубаарилан табиha поли-
тиккы элдэмдаа партийна оронууд эзэлгэдэггүй ту-
шаалнуудта хүнүүдэй ёһо тэдгээр томилохо, хүдэл-
мэрлэгшэдыс яаралтайгаар дэбжүүлхэ ябадалаар
нэгдэнэ. Нэгэ нмэ жэшэ абажа харуулаа. Куйбы-
шев хотодо «Строммашина» заводой директорыс оло-
хо ёһотой байгаа. Энэ хэрэгтэ хайшан гэжэ хандааб?
Энэ асуудалыс хайнаар шэнжэлжэ үзэнгүйгөөр, сов-
нархозһоо обкомдо хонходоод, тэрэ тушаалда Фрун-
зын нэрэмжэтэ заводой цехын начальник нүхэр Ку-
роедовыс дэбжүүлһэн байна. Куроедов болбол хуур-
мак мэдээ үгэхэ, нюдэ далдалха ябадал гаргаһанаа
баригдаад, энээнэйгээ түлөө партийна болон захир-
гаанай харюусалгада хабаадуулагданан байгаа, тээ
энээнни хэншэ обсеорюугүй. Тингэ заводой директор
болоод, Куроедовэй хуурмак мэдэнуудыс бүри ехээр
үгэдэг болоһонийн, тэрээнэйгээ түлөө уданшьегүй
хүдэлмэринөө намууланитын гайхалтай аал. Зү-
гөөр. Куроедовыс директортэй уялганаа сүлөөлхэдөө
совнархозшыс, партиин Куйбышевска горкомыс өөһэ-
днэгөө гаргаһан алдуу эндүү мэдэрхэ зүрхгүй бай-
шоо, Куроедов нюдэ далдланайнгаа түлөө хүдэлмэ-
ринөө гаргагдаба гэжэ тэдэ сэхэ хэлэвгүй. Эдэ бүг-
дээ: «ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойн дашарамуу-
лан сүлөөлхэ» гэнэ ёһо тэдэ үгэнүүдээр тэднээр нүд-
дэ далдланан байна.

Иймэ буруу үйлэ хадаа хүдэлмэрлэгшэдыс шэл-
эн олохо ба дэбжүүлхэ хэрэгтэ харюусалгагүй яба-
дал, шэнэ алдуу гаргахата туһа болоно гэжэ элитэ
бэшэ аал.

Партийна комитетүүд кадрнуудта ехэ эрилтэтэй-
гээр хандаха уялгатай. Тэднээр хадаа хүнүүдтэй тэ-
сэмгэйгээр хүдэлмэрлэхэ, тэдэнни үзэл сурталтай та-
лаар тон бата, сэхэ шууд байхаар хүмүүжүүлхэ уял-
гатай. Гэбэшэ хүдэлмэрлэгшэдыс зандарха, захир-
хаһаа ондоо аргаар хүмүүжүүлхэ гэшыс мэдэгдэггүй
нимэ партийна комитетүүд үшөөл бии байһаар. Жэ-
шээлбэл, Смоленск областин Кардымовска райком
нимэ аргаар хүтэлбэрлэдэг байгаа бэшэ аал? Тус
район дотор богонихон болзор соо колхозной 32 түрүү-
лэгшэ нэгдэлдэ. «Хүтэлбэрлэгшэ» нимэ аргыс райо-
ной партийна конференци дээрэ нэгэ колхозной түрүү-
лэгшэ тодоор харуулаа. «Манай райком колхознуудыс
хүсэрхэлгын аргаар, партийна хатуу донгодоого үгэхэ,
партийнаа гаргаха мэтгын аргаар хүтэлбэрлэдэг
байгаа», гэжэ тэрэ түрүүлэгшэ хэлээ һэн.

Кадрнуудта нигэжэ хандааг ябадалаа болуулха
ёһотойбди. Кадрнуудта нимээр хандаха гэшэ парти
доторой демократие саашан дэлгэрүүлхэ тушаа
партийн хараа шэгэлдэ зүришэнэ. КПСС-эй Устав
болбол кадрнуудтай хэхэ хүдэлмэриэ улам хайжа-
руулха, партиин, арад зоной үмэнэ хүдэлмэрлэгшэ-
дэй харюусалгыс бүри ехэ болгохо, партийна хүтэл-
бэрин арга методүүдыс хайжаруулха хэрэгтэ пар-
тийна оронуудыс зорюулна.

Нютагай советскэ болон ажыхын оронуудай эрхыс
ехэ болгохо тушаа шухала хэмжээнүүд нүүлэй жэл-
нүүдтэ бэлүүлэгдэб. Түсбэлхэ, промышленностине
болон хадас ажыхын хүтэлбэрлэхэ, мүнгэн ба мате-

риальна хэрэгсэлнүүдыс ашаглаха хэрэгтэ бии бай-
нан хизаарлалтанууд болуулагдаа. Тэдэ хизаарлал-
танууд нютагаархынай эдэхэ үүсхэлэй хүгжэлтэд
наад ушаруулдаг байгаа. Тингэжэ областнуудай, хи-
заарнууд болон республикануудай баялигуудыс ашаг-
тай хайнаар хэрэглэхэ үлэмжэ зохид эрхэ байдал
бии болгондонхой. Мүнөө нютагай партийна комите-
дүүд тэршэлэн эмхидхэлэй-партийна асуудалнуудыс
шиндхэхэдэ ехэ эрхэтэй болонхой.

Социалистическэ демократие хүгжөөхэ гэнэ энэ
шэглэл нютагай оронуудай ажал-ябуулгада хайнаар
нүлөөлөө. Гүрэнэй болон нитын хэрэгүүдэй ямараар
хүтэлбэрлэгдэжэ байһанай түлөө партийна органи-
зацинуудай харюусалгын ехэ болоһонийн дамжаг-
гүй. Зүгөөр энэмнай партийна комитетүүд советскэ
болон ажыхын оронуудыс нэгдэжэ, өөһэдтөө зохихо-
гүй уялгануудыс бэдээ дааха ёһотой гэнэн удхатай
бэшэ юм.

Гэбэшэ бусад оронуудай амжалтатайгаар шинд-
хэжэ шадаха асуудалнуудыс партийна комитетүүдэй
эрхилдэг баримтанууд бодото дээрээ үшөөл үзэгдэ-
һөөр. Энэ юун дээрэһээ харагдааб гэхэдэ, зарим
партийна болон советскэ оронууд юрэ хырын асуу-
далнуудаар хамтын тогтоолнуудыс баталан абааг
гэгшэ. Сэлэнгын аймагта ургадаг шасарганын нөөг
эшэнүүдыс ашаглаха тухай тогтоолыс партиин Бур-
дай обком республикын Министруудай Советтэй
хамта абаа. Тингэһэнэй хэрэг үнэхөөрөө байгаа аал?
Иймэрхүү үйлэһөө боложо харюусалгагүй байха яба-
дал гарана, советскэ болон ажыхын кадрнууд алишье
ушарта партийна оронуудай шиндхэбэри баталуул-
жа хурашаха байна.

Гүрэнэй болон ажыхын оронуудай шиндхэхэ жэжэ
асуудалнуудта хамааралсаха ябадалыс болуулха хэ-
рэгтэй. Энээн тушаа КПСС-эй Уставай проект дотор
нигэжэ бэшэтэй: «Партийна организацинууд совет-
скэ, профсоюзна, кооперативна болон ажалшадай
нитын бусад организацинуудыс нэгдэхэгүй, партиин
на болон бусад оронуудай уялгыс холихогүй, хүдэл-
мэридөө хэрэггүй зэргэшлэгэ гаргажгүй байна».

Уставай эдэ эрилтэнүүдыс наринаар сахилбал, оло-
нитын дунда эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри ябуулха
хэрэгтэ гол анхаралаа табиha арга партийна оронууд-
та олохо юм. Гүрэнэй болон нитын хэрэгтэ хүтэл-
бэрлэгдэ ажалшадые улам эдэхитэйгээр хабаа-
дуулха, кадрнуудыс шэлэн олохо, хубаарилан таби-
ha, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хайжаруулха, бодото хинал-
та, гүйсэдхэлгын шалгалта эмхидхэхэ шухала. Энээ
нэй тухайда Центральна Комитетэй съезддэ элихэхэ
һэн элихэл дотор гол байһаар хэлэгдэһэн байна.

Партийна хүдэлмэридэ олонитыс улам эдэхитэй-
гээр хабаадуулха гэшэ нютагай партийна организа-
цинуудай ажал-ябуулгыс хайжаруулгада угаа ехэ
удхашанартай юм. Энэ хэрэгтэй ямар олон язын,
ямар ехэ далайсатай болоһонийс нимэ баримтанууд-
һаа мэдэхэдэ болоно. Партийн райкомуудай, горко-
муудай, окружкомуудай, обкомуудай, крайкомуудай
болон союзна республикануудай компартинуудай ЦК-
гэй штатнабэшэ инструкторнуудай, лекторнуудэй, сар
үргэлжын элдэб комиссинуудай гэгшүүд мүнөө 230
мянга гаран хүнүүд болохонй. Захиргаанай ажал-
ябуулгыс хинагыс эхин партийна организацинуудай
дэргэдэхэ комиссинуудта 600 гара мянган коммуни-
стнууд хабаадана. Партийна организацинууд дотор
политическэ гэгээрэлэй олон гэрнүүд, партийна каби-
нетүүд болон библиотекэнүүд нитгээрэ хабаадалса-
гын үндэһөөр бии болтогдоод, амжалтатайгаар ажал-
лана, хэблэдэ—нитын редколлегинууд, штатнабэшэ
таһагууд хүдэлмэринэ. Партида абалгын асуудал-
нуудыс, мүн тус тус хүнүүдэй хэрэгүүдыс уришалан
хаража үзэхын тула Москвагай болон Ленинградтай
райкомуудай дэргэдэ нитын хабаадалгын үндэһөөр
бии болгондон партийна комиссинууд мүн лэ эдэ-
хитэдыс хабаадуулха нэгэн

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОМУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИЙНОЕ XXII СЪЕЗД

Нүхэр Ф. Р. КОЗЛОВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэ

(Үргэлжэлэнь 7-дохи нүүртэ)

ломжонуудыг элэрүүлэн, бүри хайнаар ашаглаха, эрдэмтэ, олонтой техникын туйлануудыг болоод, түрүүлүүлэй дүй дүршэлыг үйлдэбэридэ үргэ- нөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ олонийтыг элсүүлхэ гэжэ эхин партийна организацин угаа шухала зорилго боло- ло. Эхин организацинууд ажалай журамые бэх- жүүлхэ, ажалай бүтээсыг хэлбэршгүүгээр дээш- лүүлхэ, продукцияны шанарыг хайжаруулаха ябадал туйлаха, предприятинуудта, совхозууд болон колхо- зуудта нийтын баялгыг сахиха, арьбадхаха тухай ан- харал оролдолго гаргахыг ёстой.

Эдэ зорилгонуудта амжалтаттайгаар дүүргэхын ту- ла үйлдэбэрин болон худалдаа наймаанай предпри- ятинуудай, совхозууд болон колхозуудай эхин ор- ганизацинууд захиргаанай ажал-ябуулгыг хинаха эр- хэ мэтэн хүсэ ехэтэ, бодото шухала аргатай юм. Уставай проектыг ёһоор, нимэ эрхэ мүн проектнэ эмхи зургаануудай, конструкторска бюронуудай, эрдэм- шэнжэлдэг институтуудай үйлдэбэритэй шууд хол- боотой эхин организацинуудта мүнөө олгогдоно.

Эхин организацинууд хадаа гүрэнэй болон нийтын хэрэгүүдыг эрхилхэ туй дүршэлтэй болоходонь ажалшадта туһална, шүүмжэлэл ба өөргөө шүүм- жэлгэ үргэһөөр дэлгэрүүлхэйн үндэһөөр бюрократ хойрог зан гаргадаг, нутагынгаа тала харадаг, гү- рэнэй журам эбдэдэг ушарнуудыг усадхана. Ажал хү- дэлмэридэ, нийтэ-политическэ болон ажахын бай- далда коммунистуудай түрүү үүргыг дээшлүүлхын түлөө, олонийтын дунда ойлгууламжын болоод про- пагандистска хүдэлмэри бүри хайнаар ябуулхын тү- лөө тэмсэхэ гэжэ эхин организацин уялгань бо- лон.

Нүхэдүүд! Совет арадай эрхим дээдэ эр- мэлзэлыг бээлүүлгэнь Коммунистическэ парти бол- бол коммунист ёһо заншалай түлөө эдэбхитэй тэм- сэлшэ мүн. Коммунистическэ партиин туг дээрнэ эгээн нангин, ариун хайхан үзэл бодол тодорно. Өөрынгөө бүхы гэшүүдыг, бүхы совет хүнүүдыг коммунист заршамай, ушар ёһо хайнаар мэдэлгын, дээдэ зэргын үзэл бодолтой, ажал хүдэлмэридэ дура- тай, нарин журамтай байлгын, нийтын аша туһада үнэн сэхэ байлгын үзэлөөр хүмүүжүүлэл хаа, парти агуу нангин зорилгонуудта бээлүүлхэ шадаха бай- на. Устав дотор оруулагдан, КПСС-эй Програм- ма дотор тодорхойлогдон коммунист байгуулаг- шын ёһо заншалай гурим энэ хэрэгтэ угаа ехэ үүр- гэтэй байха юм. Энэ гурим партиин гэшүүнэй абари зантай дүрим, партингаа талаар өөһэднөөр хүхэ- дэй ёһо заншалай шанарыг шалгаха, сэгнэжэ бай- хадан коммунистда өөртөн, мүн партийна органи- зацида шухала хэрэгтэй зүйл боложо үгэхэ юм.

Тийнхэлээр эхин организацинуудта туйлаа Уставай проект дотор үгтэлэн бүхы заабаринууд таагарга- гдан.

КПСС-эй Уставай проектыг зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүд

Нүхэдүүд! Партийна эхин организацинуудай суг- лаанууд, райондо, городской, окружной, областной, хизаарай партийна конференцинууд, союзна респу- бликануудай компартинуудай съезднууд дээрэ Уста- вай проект үргэһөөр зүбшэн хэлсэгдэ. Эдэнэй хүдэл- мэридэ юһэ миллион үлүүтэй коммунистууд хабаа- дан байна. Уставай проект тухай элидхэлнүүд ту- шаа нэгэ хахад миллион үлүүтэй хүн үгэ хэлэ. Уста- вай проектдэ элдэб ажалалтануудыг хэһэн, нэмэл- тэнуудыг оруулган 120 мянга гаран бэшэг партийна органоудта, газет, журналуудай редакцинуудта ороһон байна.

КПСС-эй Уставай проектыг зүбшэн хэлсэлгэдэ бү- хы парти, бүхы коммунистууд хабаадаа гэжэ хэлэ- хэ бидэнэр хүсэд үндэнэ баримтатыйди. Партийна бүхы суглаанууд, конференцинууд болон съезднууд дээрэ Уставай проект нэгэн дуугаар хайшаагдаа.

Партиин зэргыг саашадан бэхжүүлхэ тухай, тэ- рэнэй дайшалхы шадабарие болон эмхитэй байлгыг дээшлүүлхэ тухай, шэнэ Программаар хараалагда- нан түүхэтэ зорилгонуудыг бээлүүлгэдэ партийна ор- ганизаци бүхэнэй, коммунист бүхэнэй үүргыг дээш- лүүлхэ тухай Советскэ Союзай олон миллион тоото коммунистуудай оролдолго гаргадаг байһыг Уста- вай проектыг ехэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэлгэнүүд, тэрэнэй үедэ хэгдэн ажаллалтанууд, заабаринууд болон нэмэлтэнүүд гэршэлэн харуулжа үгэнэ.

Партине саашадан хүжөөхэ, парти доторой де- мократие, партийна ажабайдалай ленинскэ гурим болон гол ёһонуудыг хүжөөхэ, партиин гэшүүн байл- га, коммунистын уялганууд болон эрхэ тухай олон асуудалнуудта коммунистуудай оруулган дурдахал- нууд болон хэһэн ажаллалтануудыг хамаадана.

Ороһон дурдахалнуудыг гурбан бүлэг болгон ху- баажэ болохо байна.

Нэгэдхэ бүлэгтэн, Уставай проектыг али зарим бүлэгүүдтэ нэмэлтэ оруулган гү, али дэлбэлэн хүж- жөөһөн дурдахалнуудыг хамаадуулаха хэрэгтэй. Пар- тийн ажал-ябуулгын түхэл янза-болон арга методуу- дыг таһалгарнаггүйгөөр нарийжуулан хайжаруулаха, парти доторой демократие хүжөөхэ, олонийтыг бү- ри хайнаар хүтэлбэрилдэг болохо шухала байһыг бү- ри хүсэдөөр онсолон тэмдэглэхэ гэгэн дурдахалнууд тэдэнэй тоодо ороно. Эдэ бүхы дурдахалнуудыг Центральна Комитетэ наринаар шэнжэлжэ үзэгдөөд, юрэнхыгөөр согсологдож, делегалуудта тараажэ үг- тэлэн Уставай проектыг текст дотор зохино нэмэлтэ- нүүд оруулагдан, бүри нарин тодорхойлогонуд хэгдэн байна.

Эдэ дурдахалнуудай заримууд тухай тобшоор тог- тожэ хэлэхэ шухала гэжэ тоолоно.

Конференцинууд болон съезднуудай хоорондох үедэ хэжэ байһан хүдэлмэри тухайгаа нутагай партийна комитетүүд партийна организацинуудта үргэһөөр мэ-

низацинуудай үүргыг улам ехэ болгохо, коммунизм байгуулгын агуу зорилгонуудыг шиндхэлгэдэ тэдэ- ние бүри эдэбхитэй, дайшалхы шадабаритай болго- хо зэргэтэй.

Коммунизм дэлгэрэнгэеэр байгуулгын үедэ Сове- дүүдэй, профсоюзнууд, кооперацинуудай болон ажал- шадай нийтын бусад организацинуудай үүргэнэ бүри ехэ болоно. Эдэ организацинуудыг дамжуулан, пар- тимнай олонийтэтэй холбоо барисаагаа саашадаа- шыг үргэдхэхэ, бэхжүүлхэ, өөрынгөө политикын тон шухала асуудалнуудтаар арад зонтойгоо зүбшэхэ, гү- рэнэй, нийтын хэрэгыг хүтэлбэрилдэг бүхы ажал- шадыг үргэһөөр хабаадуулаха юм. Парти болбол олонийтын эмхнүүдыг тэндэн партийна группанууд- таар дамжуулан хүтэлбэрилнэ, тийхэдэ социалист гүрэнһөө коммунист ёһоной нийтын өөһэднэ захир- гаанда удаа дараалан орохо шухала хүхээл боло- шо олонийтэ зоной өөһэднэ эдэбхи үүсхэлыг хүж- жөөхэ аргаар хүтэлбэрилнэ гэжэ Уставай проект до- тор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Партиин нүлөө али болохоор ехэ болгохо, партиин политикыг партинабэшэ хүнүүдэй дунда нэбтэ- рүүлхэ, партиин болон гүрэнэй журамые бэхжүүл- хэ, бюрократ, хойрог ябадалтай тэмсэхэ, партиин болон гүрэнэй заабаринуудай гүйсэдхэлыг шалгаха гэжэ партинаа гадуурхы организацинуудай парти- на группануудай зорилго мүн.

Залуушуулай коммунистическэ союзай үүргэнэ ехэ болоно. Парти болбол залуушуулыг коммунизмын түлөө совет арадай тэмсэлэй зохиён байгуулхы ехэ- хэн хүсэн гэжэ тоолоно, комсомолыг залуушуулай өөһэднэ эдэбхитэй нийтын эмхи, партиин үүсхэлтэй туһалагша, резерв гэжэ тоолоно. Комсомол хадаа коммунизмын үзэлөөр залуушуулыг хүмүүжүүлхэ- дэн, тэдэннэ шэнэ общество байгуулгада элсүүлхэ- дэн, коммунизмын үедэ ажаһууаха, ажаллаха, ний- тын хэрэгыг эрхилхэ бүхы талаараа хүжэнхэй хү- нүүдыг бэлдэхэдэн партида туһалха уялгатай.

Коммунистическэ парти СССР-эй хамгаалгын ша- дабарие бэхжүүлхэ тухай анхарал оролдолгыг өөрынгөө нангин уялга гэжэ тоолоно, партиин хүтэл- бэрилгыг зэбсэгтэ хүсэнуудэй байгуулалтын, эмхид- хэлгын эгээн шухала үндэнэ һуури гэжэ тоолоно. Со- ветскэ Армиин партийна организацинууд өөһэднөө ажал хүдэлмэридэ КПСС-эй Программа болон Уста- вые хүтэлбэри болгохо гэжэ Уставай проект дотор хэлэгдэнэ. Тус проект дотор зэбсэгтэ хүсэнуудэй пар- тийна организацинуудай гол зорилгонууд найруула- дан бэшээтэй. Зэбсэгтэ хүсэнуудэй партийна органи- зацинуудыг Центральна Комитет Советскэ Армиин болон Далайн Сэрэгэй Флотай главна политическэ управленээр дамжуулан хүтэлбэрилхэ, тэрэ управ- лени КПСС-эй ЦК-гэй таһагай эрхэтэй байхы гэгэн заабар шухала үндэнэ.

дээсэжэ байха ёһотой гэгэн хүсэлтэй байһан коммунистууд зүбшэн хэлсэлгын үедэ элсэ- нийлэн мэдүүлэн байха юм. Иймэ хүсэл хадаа өөһөнөө- нгөө хунгадамал органоудай хүдэлмэрин хойноёо пар- тийна олонийтын хиналтыг шангадхаха тухай пар- тийн эрилтэнүүдтэ тааралдаха байна. Энэ зүб дурда- хал байһан дээрэнэ Уставай проект дотор хараада абтанхай.

Коммунист бүхэн СССР-эй өөрыгөө хамгаалха шадабарие бэхжүүлгэдэ али болохоор туһалха, эб найрамдалай түлөө сусаршаггүй тэмсэл хэжэ уялга- гүй гэгэн дүримыг Уставта оруулаха шухала гэжэ нилээд олшоул тоолоно. Социалист Эсэгэ ороноо хам- гаалха, СССР-эй өөрыгөө хамгаалха шадабарие бэ- хижүүлхэ гэжэ партиин болон бүхы совет арадай нангин уялга, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха шухала эрхэ байдал болоно, тий- хэдэ арадуудай хоорондын эб найрамдалай түлөө тэмсэл шухалын шухала зорилгомнай болоно гэжэ манай партиин тоолодог байһанинэ найн мэдэжэ. Энэ заабари Уставай проект дотор мүн лэ хараада абтанхай.

Эдэбхитэй атеист, научно-материалистическэ үзэл бодолыг тайлбарлагша байха гэжэ коммунистын уялга болгонсон Уставта бэшэхы дурдахад байна. Энэ дурдахалда анхарал хандуулхаар. Шажанда шү- тэлгэ, мухар хүзэг халасагүй, мүн хүн зоной зарим хубийн дунда шөөл дэлгэрэнхэй байдаг. Шажанда хүзэглэхэ ябадалай эрдэм ухаанда харша шэнжэтэй байһыг коммунистнаа бэшэ ондоо хэн тайлбарилха уялгатай гэжэб.

Дээрэ дурсагдан дурдахалнууд болон нэмэлтэ- нүүдэнэ гадна, Уставай проектыг зарим найруулгыг хайжаруулан редакционно шэнжэтэй заабаринууд проектыг зүбшэн хэлсэлгын үедэ ороһон байна. Эдэ заабаринуудай зариманинэ проектдэ оруулагдан- хай.

Хоёрдох бүлэгтэн, гол түлэб КПСС-эй Уставай проектдэ бэшэгдэнхэй али зарим дүрим заабаринуудыг бүри наринаар тодорхойлохо, үргэдхэхэ гэгэн ду- радхалнууд, нэмэлтэнүүд болон ажаллалтанууд ха- маадана.

Жэшээлхэдэ, коммунистын уялгануудыг нилээд горьтойгоор үргэдхэхэ гэжэ дурдахадна. Зүгөөр эдэ дурдахалнуудай нилээд олынёе хаа болоо наа, Уста- в дотор тон шухала удхашанартай юмэнүүд тиймэ ехэ удхашанартай бэшэ юмэнүүдтэй, эгээн гол юмэ- нүүд тиймэшье ехэ гол бэшэ юмэнүүдтэй холисолдо- шохо байна. Иймэ юмэ хэһэнэй үлүү гэжэ бидэндэ на- нгдаха байна. Коммунистическэ общество үргэн да- лайсатыйгаар байгуулжа байһан үе сагта коммунистда партиин зүгһөө ямар эрилтын табигадаг байһан тухай асуудалда Уставай проект дотор найруулан хэ-

лэгдэн партиин гэшүүнэй уялганууд хүсэд хайнаар харюусаха байна.

Уставаар хараалагдан ямар нэгэн уялгаа дүүр- гээгүй партиин гэшүүн партида байжа шадахагүй гэг- хэн олон тоото заабаринуудыг шэнэ Устав дотор үлөөхэ тухай мүн лэ дурдахадна. Зүгөөр Уставай эрилтэнүүдыг дүүргээгүйн гү, али сахягүйн түлөө коммунистда тохогохо харюусалгыг тодорхойлон тухай параграфууд Уставай проект дотор бии байна бишуу. Энэ хадаа яһала хангалтаттай гэжэ.

Партида абаха, кандидатай стаж гараха асуудал- нуудта олон ажаллалтанууд хэгдэн, нэмэлтэнүүд оруулагдан байна. Партида орошодто эрилтэ ехэ болгохо: кандидатай стажы хоёр жэл хүртээр ну- нааха, хайшаал үгэгшэдэй стажы табан жэл хүр- тэр дээшлүүлхэ; нюусаар дуугаа үгэжэ партида абаха; хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай коллек- тивүүдхэдэ, профсоюзна болон бусад организацинууд- хаа хайшаал абаха тухайн партида абаха хүнүүд- нээ эрилтэ хэхэ гэжэ заримашууд дурдахана. Тий- хэдэ нүгөөд зариманинэ, КПСС-тэ абцад мүнөөнэй гуримыг нулуруулаха, жэшээлхэдэ, ВЛКСМ-эй гэшүүн ябагшадыг кандидатай стажгүйгөөр партиин зэргэ- дэ абаха; кандидатай стажыг б нара хүртээр хороо- хо; хайшаалнуудай тоо үсөөн болгохо шухала гэжэ тоолоно.

Манай ханамжаар, Уставай проектээр хараалагда- нанай ёһоор КПСС-тэ абаха гурим манай партиин мүнөө үеын хүжэлтэдэ яһала тааруу, энээннэ ху- билгатай хэрэггүй.

Коммунист абари заншалай асуудалнуудтай нилээд олон дурдахалнууд холбоотой байха юм. Зарим ком- мунистуудай зүгһөө хубингаа тала харадаг ханал бодолой, өөрөө баяжаха эрмэлзэлгын гаралгатай, обществодо харша ябуулгатай тэмсэл хэхэ талаар партийна организацинуудай уялга бүри тодорхойгоор Устав дотор хэлэгдэхэ ёһотой гэгэн ханамжанууд гара- даг байна. Партиин гэшүүдтэ хэгдэдэг зохио эрил- тэнүүд Уставай проект дотор хараалагданхай, ээнь коммунистын уялганууд болон коммунизм байгуула- гшын абари заншал тухай бүлэг соонь найруулан хэ- лэгдэнхэй байна. Үнэн зүб бэшэ, хубалза ёһоной, үнэн- шэ бэшэ, хонжоо хэхэ ябадалда эбсэхгүй байха гэг- хэн партиин гэшүүнэй уялга тэрэн дотор онсолон тэмдэглэгдэн байна. Коммунистын абари заншал тухай асуудалаар партиин хараа бодол сээд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев хэһэн элидхэлнүүд дотор хүс- дөөр найруулан хэлэгдэнхэй. Эдэ заабаринуудыг бүхы партийна организацинууд бүринөөр хүтэлбэри болгохо ёһотой.

Гурбадах бүлэгтэн, партиин мүнөөнэй эрхэ бай- далыг хараада абаагүй дурдахалнууд болон нэмэл- тэнүүд хамаадана.

Жэшээлхэдэ, райкомуудай, горкомуудай, обкомуу- дай, крайкомуудай, союзна республикануудай ком- партинуудай ЦК-нуудай секретарнуудыг пленумүүд дээрэ бэшэ, харин конференцинууд болон съезднууд дээрэ сэхэ хунгаха, тийхэдэ партбюрогой секретарь- нуудыг партийна суглаанууд дээрэ хунгаха гэжэ ду- радхадна. Зүгөөр энэ дурдахалыг зүбшөөн абаха, дахь суглаанууд болон конференцинууд дээрэ сэхэ хунгаха болоо гэжэ наа, бюрогой гү, али комитетэй бусад гэшүүдтэ орходоо секретарнууд бүри ехэ эрхэ түлөөлэлгэтэй боложо, бюро болон комитетдыг орой- лон зонхилхоор табигдаһан болохо байна бишуу. Иймэ дурдахал хамтаараа хүтэлбэрилхэ гол ёһонуудта таа- ралдаагүй, тэрэннэ зүбшөөн абадал, таагүй болохо байна.

Партийна органоудыг нюусаар дуугаа үгэжэ хун- галгыг нэмэлээр дуугаа үгэжэ хунгаха ябадалаа нэлгэхэ тухай дурдахалын мүн лэ зүбшөөжэ болохо- гүй. Нэмэлээр дуугаа үгэхэ гэжэ нюусаар үгэлэн- дэ орходоо хураггүй ехэ шууд сэхэ байдагаар пар- тийн гэшүүдыг хүмүүжүүлхэ, шүүмжэлэлэй улам дэл- гэрлэгдэ туһалха гэгэн хэбэртэйгээр авторнуудын эдэ дурдахалнуудта баримталан үндэнэлдэг байна бишуу. Тийхэдэ партийна органоудта дэбжүүлэгдэн кандидаттанууд нюусаар дуугаа үгэлгын урда тээ нэмэлээр даб дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг гэжэ мэдэжэ. Ямаршы кандидатыг партиин гэшүүн бүхэн хэршыг хурсаар шүүмжэлхэ, болуулаха тухай ханалаа хэлэхэ эрхэтэй байна бишуу. Тиймэ болохоорлоо дэбжүүлэг- дэн кандидатнуудай найн болон дутуутай талануудыг шууд сэхээр зүбшэн хэлсэхэ, тиймэнэ парти- на гол ёһо баримталдагаар коммунистуудыг хүмүү- жүүлхэ бүхы арга боложо бии байна. Нюусаар дуу- гаа үгэлгэхэдэ арсах гэжэ парти доторой демокра- тийн хүжэлтэнөө гэдэргэ алах хэһэн, партиин гэш- үнүүн өөрынгөө дура хүсэлыг наадгүйгөөр, хэнхэ- шыг дүлдэнгүйгөөр элэрхэйлэн мэдүүлхэ эрхынёе бага болгоһон, хизаарлаһан ябадал болохо байна.

Партиин гэшүүнэ кандидатуудай бии байдаг гу- римыг болуулаха тухай дурдахалнуудта тогтожо хэ- лэхээр байна. Арадай политическэ мэдэрэллэн, соёл болбосороллын нилээд дээшлэлэ, партийна эхин ор- ганизацинууд олонийтын гүн дунда хүдэлжэ байдаг тулааа кандидатдай стаж тогтоонгүйгөөр партида орохы хүсэһэн ажаллаха бүхэнэй найн талынёе шэн- жэлжэ шадаха гээд энэ дурдахал үндэнэлэн барим- талагдана.

Коммунист — советскэ общественн түрүү хүн боло- но, тэрэ — партинабэшэ хүнүүдтэ жэшэе боложо үгэдэг. Кандидатай стаж хадаа коммунистын ехэ дээ- дэ, орфо нарин уялгануудыг дүүргэхээр партиин гэш- үнүүдтэ орохо хүн бэлэн гү гэжэ шалгаха шухала арга болоно. Имагалт партийна организацида, партиин гэшүүдтэй хамта хүдэлхэдэн партиин гэшүүн саа- шадаа болохо хүнэй шанарын али бүхы талаһаа хара- гадаг байна. Кандидатай стажнаа арсах болоо наа, партида орошодто табигадаг эрилтэнүүдыг бага болгоһон ябадал болохо байна.

Партине хирэ-хирэ болоод лэ сээрлэжэ байлгыг Уста- втаар хараалха гэгэн дурдахалнууд ородог байгаа. Мүнөө үедэ нимэ сээрлэлгэ хэһэнэй хэрэг байна гэжэ аал? Бүри партиин XVIII съезд олоорн сээр- лэлгэнэ арсахы шухала гэжэ тоолоһон байна бишуу. Энэ съездын резолюции дотор нигэжэ хэлэгдэнэ:

«Олоорн сээрлэхэ арга НЭП-эй эхин үедэ, и- лис этэгээдүүдэй үндын хэргэжэ байхалда, НЭП уламжалан заахайрлан хүнүүдэй шургалгатай тине хамгаалхын тулада бээлүүлэгдэдэг байхыг питалист этэгээдүүдэй усадхагдаа байһан мүн оршон байдалда нимэ арга хэрэггүй болоо.

Тэрэ гэгээр 22 жэл үнгэрөө. Орон дотор соци- хүсэдөөр, эсэслэн илаа, СССР коммунизм үртэ лайсатыйгаар байгуулха үедэ ороод байна. Ии- хэ байдалда партине сээрлэхэ ябадал хэргэ хэрэг байна гэжэ гү?

Орон дотор ангийн хурса тэмсэлэй боложо б үедэ сээрлэлгэ хэрэгтэй байгаа. Мүнөө, комму- ные үргэн далайсатыйгаар байгуулжа байһан орон дотор бүхы арадай моральна, политическэ нэгдэлэй тогтоод байһан оршон байдалда ний- жээн хэрэггүй. Партииннай соёл сурталай, эмхид талаар тон ехээр бэхжэнхэй, тиймэнэ Про- грам болон Уставыг сахидаггүй хүнүүдыг өөрынгөө нээ, сээрлэлгэ хэнгүйгөөр, арилгажа шадаха.

Үнэндэ зүб зүйтэй дурдахалнууд болон нэ- нүүд шөө бии байгааһы наа, зүгөөр Уставта лагдахаар шэнжэтэй бэшэ байна. Эдэ дурдахал гол түлэб тоосоого-хунгуулын суглаануудыг, партина конференцинуудыг үнгэргэлгэдэ, дуугаа үг- үр дүндэ, бусад нимэрхүү асуудалнуудта хам байха юм. Эдэ дурдахалнууд болон ажаллалтанууд КПСС-эй ЦК-гэй зохио заабаринуудыг зохио хараадаа абаха хэрэгтэй гэжэ би хэлэе нэм.

Эсэстэн, Уставай проектыг зүбшэн хэлсэхэдэ тагай партийна органоудай ажал-ябуулгада т- тай шүүмжэлхы ажаллалтануудыг коммунист партинабэшэ хүнүүд хэһэн байха юм. Партиин хидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри табилга дото тодорхой дутуунуудыг, партийна ажабайт ленинскэ ёһо гуримыг сахяагүй зарим баримт- дыг, шүүмжэлэлдэ буруугаар хандалгыг, кадр- шэлэн олохо хэрэгтэ партиин хараа шугамыг гайруулхыг тэдэнэр зааһан байха юм. Нутагай тийна органоуд тухай коммунистуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаллалтануудыг, тодорхой дур- нуудыг союзна республикануудай компартин ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд анхара- гаар хаража үзөөд, эдэ дутуу дундануудыг хай- ха таарамжатай хэмжээнүүдыг абаха ёһотой.

Нүхэдүүд! Центральна Комитетэй тоосоон партиин Программын проект тухай нүхэр Н. С. шөвэй хэһэн элидхэл, КПСС-эй Программа с- зүгһөө нэгэн ханалтайгаар, ехэ дэбжэлтэйгээр шаагдаа. Эдэ партиин үмэнэ, бүхы совет арада- тоорно, наринаар хамтаар хамтаар мүнөө то- тооло, научна баримталагатайгаар мүнөө хойлогдоо.

Энэ хадаа коммунистуудай агуу ехэ парти- ны гэшүүдыг, бүхы совет хүнүүдыг зоригжуула- дэнэ шэнэ хүсэ оруулна, коммунизмын илаа дахын тулада шэнэ габыа гаргахынёе уралаа- дана. КПСС-эй XXII съездлэ бэлдэхэхэ, тэрэн дэлмэрилхэ үедэ совет хүнүүд угаа ехэ зохио- гуулхы эршэ зориг, үүсхэл эдэбхи гаргаһан. Энэ хадаа КПСС-эй шэнэ Программаар хараа- нан агуу ехэ түсэбүүдыг партиин хүтэлбэрээр татайгаар бээлүүлхээр арадай бэлэн байһыг на гэжэ бидэнэр тоолонобид.

Манай Эхэ ороной түүхэтэ хүжэлтын шэнэ- лашы, Советскэ Союзай алдарты Коммунист парти баатарлэй совет арадыг толгойлон ябахы нийтэ политическэ болон эмхидхэлэй талаар бэрилгыг бүри хайжаруулаха байна.

Партиин XXII съездын баталан абахаа КПСС-эй Устав бүгэдэ арадай тэмсэлдэ өн- нууриг тодорхойлогдон, съездын шиндхэл- дыг бодотоор бээлүүлхын түлөө бүри ехэ эр- гээр тэмсэхэдэн партийна организаци бүхэндэ коммунист бүхэндэ туһалхал. «Устав дотор най- хэлэгдэн эмхидхэлэй гол ёһонууд хадаа Про- грам ажаллалтайгаар бээлүүлгэ хангаха, комму- нын түлөө тэмсэлдэ совет арадай дайшалхы болохо партиин бата жагсаал болон нэгдэл хижүүлхэ ёһотой» гэжэ нүхэр Н. С. Хрушев хэлэ.

КПСС-эй Программыг — манай партиин бод- вет арадай олон удаан жэл соо бээлүүлхэ у- гыг тодорхойлон мүнөө үе сагай энэ агуу- кументыг хүтэлбэри болгон, Устав дотор най- даһан ленинскэ гуримууд болон гол ёһонуудыг сэхээр сахин, парти өөрынгөө зэргыг бүри жагсааха, олонийтэ ажалшадтай холбоо бар- улам үргэдхэхэ, бэхжүүлхэ, мүн коммунист общественн илалтыг тээшэ сэхэ, гэгээн гэрэлтэ манай арадыг хүтэлхэ байна.

Партиин хүтэлбэрээр, марксизм-ленински дорой абажа, совет арадай коммунистическэ байгуулха, «хүн бүхэндэ шадаха юмнын хүтэл- бүхэндэ хэрэгтэй юмнын үгэхэ» гэгэн агуу- ёһыг бээлүүлхэ, газарай бүмбэрсэг дээрэ комму- нын наранай туяаран сасарха, бүхы дэлхэй д- найрамдалай мандаха, аха дүү ёһоор, золтой татайгаар ажаллан хуулгыг коммунизмын бай- үгэхэ саг ойртоо.

Бүхы дэлхэйн ажалшадтай соёл сурталай туг- гэс зэбсэг боложо марксизм-ленинзм манда- тогой!

Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ общественн хүтэлбэрилхы, залан ударидахы логшо Советскэ Союзай Коммунистическэ парти даха болтогой!

Коммунизм мандаха болтогой!

(Нүхэр Ф. Р. Козловый элидхэл хэжэ нэрвеме, үни удаан альга ташалган нэгэн болоо).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.